

SURİYE İÇ SAVAŞININ TÜRKİYE VE RUSYA ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI VE İKİLİ İLİŞKİLERE ETKİSİ: NEOKLASİK REALİST BİR BAKIŞ*

Damla KOCATEPE**

ÖZ

Bu çalışma, Türkiye ve Rusya'nın Suriye politikalarını neoklasik realizm çerçevesinde ele alarak söz konusu politikaların iki ülke arasındaki ilişkilere olan etkilerini analiz etmektedir. Çalışmanın temel hipotezi, Türkiye ve Rusya'nın Suriye politikalarının yalnızca uluslararası sistemin sunduğu baskı ve fırsatlar doğrultusunda değil, aynı zamanda iç siyasi dinamikler, liderlik stratejileri ve karar alıcıların algıları tarafından da şekillendirildiğidir. Araştırma kapsamında, Türkiye'nin Suriye politikasının, özellikle çözüm süreci gibi iç politik faktörlerden ve bu sürecin kırılma noktalarından önemli ölçüde etkilendiği tespit edilmiştir. Öte yandan, Rusya'nın Suriye'deki askeri müdahalesinin hem küresel güç mücadelesi hem de iç politik hedefler doğrultusunda şekillendiği ortaya konulmuştur.

Türkiye ile Rusya arasındaki Suriye krizi kaynaklı gerilimler, uçak krizi gibi olaylarla zirveye ulaşmış ancak her iki ülkenin stratejik bağımlılıkları nedeniyle ilişkiler yeniden iş birliği zeminine oturmuştur. Astana ve Soçi süreçleri gibi ortak girişimler, iki ülkenin hem ulusal çıkarlarını koruma hem de bölgesel istikrar sağlama çabalarını yansıtmaktadır. Çalışma, Türkiye ve Rusya'nın farklı stratejik hedefler ve iç politik önceliklerle hareket ettiğini ancak iş birliği gereksinimlerinin Suriye krizine yönelik ortak çözümler geliştirmelerini mümkün kıldığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, dış politika tercihlerinin uluslararası ve içsel faktörlerin etkileşimiyle nasıl şekillendiği kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suriye İç Savaşı, Neoklasik Realizm, Türkiye'nin Suriye Politikası, Rusya- Suriye İlişkileri, Türkiye-Rusya İlişkileri

THE REFLECTIONS OF THE SYRIAN CIVIL WAR ON TURKEY AND RUSSIA AND ITS IMPACT ON BILATERAL RELATIONS: A NEOCLASSICAL REALIST PERSPECTIVE

ABSTRACT

This study examines Türkiye and Russia's policies on Syria within the framework of neoclassical realism, analyzing the effects of these policies on their bilateral relations. The main hypothesis of this study is that the Syria policies of Turkey and Russia are shaped not only by the pressures and opportunities presented by the international system, but also by domestic political dynamics, leadership strategies, and the perceptions of decision-makers. The research identifies that Türkiye's Syria policy has been significantly influenced by domestic factors, particularly the solution process and its subsequent breakdowns. On the other hand, Russia's military intervention in Syria is shown to be driven both by global power competition and domestic political objectives.

Tensions between Türkiye and Russia related to the Syrian crisis peaked with incidents such as the jet crisis. However, the strategic interdependence between the two countries led to a re-establishment of cooperative relations. Joint initiatives such as the Astana and Sochi processes reflect their efforts to safeguard national interests and promote regional stability. The study reveals that Turkey and Russia operate with different strategic objectives and domestic political priorities, yet the necessity for cooperation has enabled them to develop joint solutions to the Syrian crisis. In this context, the analysis provides a comprehensive exploration of how foreign policy choices are shaped through the interaction of international and domestic factors.

Gönderilme Tarihi: 19.12.2024

Kabul Tarihi: 23.06.2025

* Bu çalışma, 17.10.2024 tarihinde Uluslararası Türkiye-Rusya İlişkileri Sempozyumunda sunulan bildirinin (özet) genişletilmiş halidir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Kars; ORCID ID: 0000-0002-1564-3995, E-Posta: dml.sahinn@gmail.com

Keywords: Syrian Civil War, Neoclassical Realism, Türkiye's Syria Policy, Russia-Syria Relations, Türkiye-Russia Relations

1. Giriş

Suriye iç savaşı, bölgesel ve küresel aktörlerin stratejik çıkarlarını şekillendiren ve dünya siyasetinde önemli etkiler yaratan bir kriz olarak güncelliğini korumaktadır. 2011 yılında başlayan bu çatışma yalnızca Suriye'yi değil, aynı zamanda bölgedeki diğer devletlerin dış politikalarını da derinden etkilemiştir. Suriye'deki çatışmalara dahil olan iki önemli aktör Türkiye ve Rusya ise kendi çıkarlarını koruma ve güçlerini artırma amacı güderek savaşın gidişatında belirleyici rol oynamaktadırlar.

Türkiye, güvenlik politikalarını doğrudan etkileyen ve en uzun kara sınırını paylaştığı Suriye'deki gelişmelere kayıtsız kalmayarak iç savaşın başlangıcından itibaren hem askeri hem de diplomatik yollarla savaşın seyrini etkileyen önemli bir bölgesel aktör olmuştur. Rusya ise jeopolitik ve jeostratejik çıkarları doğrultusunda bölgedeki dengeyi ve küresel rekabetteki pozisyonunu göz önünde bulundurarak iç savaşın başından itibaren hem askeri müdahalelerde bulunmuş hem de Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK)'ndeki veto hakkını kullanarak savaşın kaderini şekillendiren önemli bir güç haline dönüşmüştür.

Hazırlanan çalışma, Türkiye ve Rusya'nın Suriye iç savaşına ilişkin politikalarını ve bu politikaların iki ülke arasındaki ilişkilerine etkilerini neoklasik realizm çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Neoklasik realizm, dış politika tercihlerinin yalnızca uluslararası sistemin yapısal faktörleri tarafından belirlenmediğini, aynı zamanda devletlerin içsel dinamiklerinin, liderlik stratejilerinin ve karar alıcıların algılarının da bu süreçte belirleyici olduğunu savunmaktadır. Bu çerçevede Türkiye ile Rusya'nın Suriye politikasındaki farklılıklar, her iki ülkenin iç siyasetindeki değişimlerin, güç dengelerinin ve liderlik stratejilerinin etkisiyle şekillenmiştir. Türkiye'nin Suriye'ye yönelik politikası, iç siyasetteki kırılmalar ve yerel dinamiklerin etkisiyle belirlenirken özellikle çözüm süreci ve sonrasındaki gelişmeler Türkiye'nin Suriye'deki askeri ve diplomatik stratejilerini etkilemiştir. Buna karşılık, Rusya'nın Suriye'ye müdahalesi de hem iç politik dinamiklerin bir yansıması hem de küresel terör ve çıkar çatışmasının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın temel araştırma soruları: Türkiye'nin iç politikası, özellikle çözüm süreci gibi unsurlar ve devlet içindeki farklı aktörlerin etkisi Türkiye'nin Suriye politikasını nasıl şekillendirmiştir? Rusya'nın Suriye'ye müdahalesi ve bu müdahalenin ardında yatan iç ve dış faktörler nelerdir? Türkiye ve Rusya'nın Suriye politikaları ikili ilişkileri nasıl etkilemiştir?

Türkiye ve Rusya'nın Suriye politikalarına dair literatür incelendiğinde konuyla ilgili ulusal ve uluslararası alanda çok sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin Suriye politikasını farklı boyutlardan ele alan çalışmalar; tarihsel perspektifler (Bishku, 2012; Tür, 2016), güvenlik ve güvenlikleştirme (Ataman & Özdemir, 2018; Kösebalaban, 2021; Zahra, 2017), insani ve mülteci konuları (Tangör ve Alpaydın, 2023; Chiratti, 2017; Memişoğlu ve Ilgit, 2017), askeri stratejiler (Polat, 2020; Fraihat ve diğerleri, 2024) ve neoklasik realizm dâhil olmak üzere çeşitli teorik çerçeveler (Kiraz, 2020; Ekşi, 2018; Alim, 2023) üzerinden geniş bir yelpazede değerlendirilmektedir. Benzer şekilde, Rusya'nın Suriye politikasını ele alan çalışmalar ise jeopolitik (Movahedi, 2022; Inozemtsev, 2016), ekonomik (Alagha, 2024; El Abdi, 2021; Afridi, 2018), askeri (White, 2020; Zhou, 2019; Thornton, 2018) ve güvenlik boyutlarına (Moulioukova, 2020) odaklanmakta ya da doğrudan dış politika analizleri (Seven, 2022; Pieper, 2019) sunmaktadır. Ayrıca, Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkilerde

Suriye'nin etkisine dikkat çeken çalışmalar da literatürde yer almaktadır (Demir, 2016; Köstem, 2021; İzzetgil, 2021). Bu çalışma ise Türkiye ve Rusya'nın Suriye politikalarını neoklasik realist bir perspektiften ayrı ayrı inceleyerek söz konusu politikaların ikili ilişkiler üzerindeki etkilerini aynı kuramsal çerçevede analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda çalışma, hem mevcut literatüre kuramsal ve karşılaştırmalı bir katkı sunmayı hem de güncel gelişmeleri merkeze alarak konuya yenilikçi bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemektedir. Çalışmanın temel hipotezi, Türkiye ve Rusya'nın Suriye politikalarının yalnızca uluslararası sistemin baskı ve fırsatları doğrultusunda değil, aynı zamanda her iki ülkenin iç politik dinamikleri, liderlik stratejileri ve karar alıcıların algılarıyla şekillendiğidir. Bu hipotez doğrultusunda, çalışmada neoklasik realizm teorik çerçeve olarak kullanılmış ve her iki ülkenin Suriye politikasının farklı dönemlerdeki değişimleri analiz edilmiştir. Araştırma, nitel bir yöntemle gerçekleştirilmiş olup ikincil veri analizi yoluyla akademik literatür, resmi açıklamalar, uluslararası örgüt raporları ve basın kaynakları incelenmiştir. Çalışma, giriş ve sonuç bölümleri hariç olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, neoklasik realizm teorisinin temel kavramları ile dış politika analizinde sunduğu çerçeve detaylı bir şekilde ele alınmıştır. İkinci ve üçüncü bölümlerde, sırasıyla Türkiye ve Rusya'nın Suriye politikalarının tarihsel süreç içerisindeki evrimi ve bu politikaların dayandığı temel dinamikler analiz edilmiştir. Dördüncü bölümde, Türkiye ve Rusya'nın Suriye'ye yönelik izledikleri politikaların ikili ilişkilere etkileri, gerilim ve iş birliği bağlamlarında incelenmiştir. Son bölümde ise Suriye'de yaşanan güncel gelişmeler değerlendirilmiş ve bu süreçte Türkiye ile Rusya'nın rollerine odaklanılarak çalışma tamamlanmıştır.

2. Kuramsal Çerçeve: Neoklasik Realizm

Uluslararası ilişkiler literatürüne ilk kez Gideon Rose (1998) tarafından tanıtılan neoklasik realizm, genel anlamda realist teorilerin özelliklerini taşımakla birlikte özellikle Soğuk Savaş'ın sona ermesine ilişkin rasyonel bir açıklama sunamayan neorealist teorinin eksikliklerini tamamlamak varsayımıyla ortaya çıkmıştır. Zira neorealistlere göre Soğuk Savaş büyük devletler arasında doğrudan bir savaşın yaşanmadığı barış ve istikrar dönemidir. Bu dönemde uluslararası sistemde var olan iki kutup arasındaki güç dengesi ve nükleer caydırıcılık ise bu istikrarın garantörü olarak görülmüştür. Ancak Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle başlayan yeni dönem yapısalci kuramın varsayımlarını geçersiz kılarak güvenilirliğinin sorgulanmasına neden olmuştur (Kiraz, 2018, ss. 419-420). Bu bağlamda, neorealizme getirilen en büyük eleştirilerden biri kuramın uluslararası sistemdeki süreklilikleri açıklamakta yeterli olmakla birlikte, değişim süreçlerine yönelik yeterli bir analitik altyapı sağlayamadığı ve bağımlı ve bağımsız değişkenler arasında mantıklı bir korelasyon sunamadığı yönünde olmuştur (Wohlforth, 1994, ss. 92-93).

Neoklasik realizm bir yandan klasik realizmde benimsenen devlet ve toplum arasındaki karmaşık ilişki ağı üzerine inşa edilen ve neorealizmin uluslararası sisteme dair ontolojik kabullerini esas alan bir teori olarak ortaya çıkarken; diğer yandan bu teorilerden birtakım farklılıkları olduğu ön kabulüyle sistemde yerini almıştır. Bu bağlamda klasik realizmin ulusal güç odaklı anlayışı ve neorealizmin sistemsel kısıtlamalar ile birim düzeyindeki davranışlar arasındaki doğrusal bağlantıyı savunan yaklaşımından daha fazla şey söyleme iddiasıyla ortaya çıkmıştır. Özellikle neorealistlerin dünya politikasında tekrar eden davranış kalıplarını uluslararası sistemin yapısı ve güç dengesi politikalarıyla açıklama anlayışını daha fazla metodolojik derinliğe ulaşılarak açıklama iddiasındadır (Lobell vd., 2009, ss. 16-17). Buna göre neoklasik realizm, tıpkı yapısalci yaklaşım gibi uluslararası politikanın anarşik yapısı, göreceli güç dağılımlarının önemi ve uluslararası sisteme atfedilen bağımsız değişken rol ön kabulleri ile başladığı varsayımlarına bağımlı değişken ve ara değişkenler ekleyerek farklılığını ortaya koymaktadır.

Zira neoklasik realizme göre ne tamamen uluslararası sistem odaklı neorealist teori ne de dış politikayı iç faktörler üzerinden açıklamaya çalışan liberal veya demokratik barış teorisi gibi *Innenpolitik* teorilerin (Rose, 1998, s. 146) hiçbirisi, 1990'larda ABD'nin Soğuk Savaş'ın hemen ardından büyük bir rakibi olmamasına rağmen Doğu Asya ve Avrupa'daki etkisini korumaya ve genişletmeye çalışmasını ya da 11 Eylül saldırılarından sonra George W. Bush yönetiminin benimsediği büyük güç stratejisinin arkasındaki motivasyonun tek başına göreceli güç dağılımı ve dış tehdit algoritmalarındaki değişimler olmadığı ile açıklayamaz. Dolayısıyla neoklasik yaklaşım dış politikanın açıklanabilmesi için analizine eklemiş olduğu farklı değişkenler marifetiyle farklılığını ortaya koymaktadır (Lobell vd., 2009, ss. 2-3). Buna göre bağımlı değişken olarak kabul ettiği dış politikanın bağımsız değişken (uluslararası sistem) ve ara değişkenlerin (karar alıcıların algıları ve yerel faktörler) birbiriyle etkileşimi neticesinde oluştuğunu iddia etmektedir (Kiraz, 2018, s. 422).

Neoklasik realizm yalnızca sistemik faktörler dikkate alınarak oluşturulan bir dış politikanın çoğu zaman eksik ve yanıltıcı olabileceğini vurgulamaktadır. Bunun yerine sistemik baskıların, karar alıcıların algıları ve devletin iç yapısı gibi birim düzeyindeki ara değişkenler marifetiyle nasıl dönüştürüldüğünün de dış politika analizlerine dahil edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu bağlamda dış politika analizlerinde hem sistemik özelliklere hem de iç yapısal faktörlere yer veren neoklasik realizm, bütüncül bir bakış açısı ortaya koyarak yapısal teoriler ile inşacılar arasında da bir orta yol konumundadır. Zira yapısal teorisyenler sistemik kısıtlamalar ile birim düzeyindeki değişkenler arasında zımni bir bağlantı olduğunu kabul ederken, inşacılar uluslararası gerçekliğin sosyal olarak inşa edildiğini ve dolayısıyla herhangi bir nesnel kısıtlamanın varlığını reddetmektedir (Rose, 1998, s. 152).

Neorealist teorisyenler uluslararası yapıya ve büyük güçlerin göreceli yeteneklerine odaklandıkları ve yerel siyasi sistemleri yalnızca entelektüel yapılar olarak gördükleri (Waltz Kenneth, 1979, s. 44) için baskı grupları, yasama organı ya da kamuoyu gibi iç siyasi güçlerin dış politika üzerindeki etkisini genellikle göz ardı etmektedirler. Onlara göre uluslararası sistem devlet davranışlarını yönlendirdiği için siyasi rejim türleri ve iç politikaları ne olursa olsun anarşik bir ortamda tüm devletler benzer şekilde hareket etmek zorundadır; aksi takdirde yok olma tehlikeleri bulunmaktadır (Waltz Kenneth, 1979, ss. 125-128). Benzer şekilde, neoklasik realistler de anarşik bir uluslararası ortamda güvenliğin en temel değer, devletlerin ise en kritik aktörler olduğunu kabul etmekle birlikte, bölgesel ve yerel unsurların da potansiyel birer tehdit kaynağı olabileceğini öne sürmektedirler. Bu nedenle, dış politika analizlerinde hem uluslararası (dış) hem de iç değişkenleri göz önünde bulundurarak daha kapsamlı modeller geliştirmektedirler (Lobell, 2009, s. 43). Dolayısıyla, neoklasik realizm, devletlerin dış politika yapım sürecinde ara değişken olarak kabul ettiği iç yapılara vermiş olduğu önemle, önceki realist yaklaşımlardan farklılaşmaktadır. İç yapı olarak kabul edilen bu ara değişkenlerin neler olacağı ise tartışmalı bir konu olmakla birlikte, genel olarak karar alıcıların algıları ve yerel faktörler bu bağlamda ara değişkenler olarak değerlendirilmektedir. Karar alıcıların algıları neoklasik realist teorinin dış politika yapım sürecinde en önemli ara değişken olarak kabul edilirken burada liderlerin ve diğer karar alıcıların ideolojileri, dünyayı algılama biçimleri ya da kişisel özellikleri bu sürecin önemli unsurları olarak kabul edilmektedir (Kiraz, 2018, ss. 430-435). Neoklasik realistler, bu çerçevede, siyasi liderlerin sadece devleti dış tehditlerden korumakla değil, aynı zamanda içeride de gücü muhafaza etmekle yükümlü olduğunu düşünmektedirler.

Bahsi geçen kuramda, devletten devlete farklılık göstermekle birlikte, genel olarak ilgili devletin sosyokültürel yapısı, tarihsel kodları, çeşitli baskı ve çıkar grupları ile seçim dönemlerindeki baskılar gibi faktörlerden oluşan yerel dinamikler, karar alıcıların algıları kadar etkili olmasa da, neoklasik realizmde dış politika çıktısını etkileyen diğer bir ara değişken olarak sunulmaktadır (Kiraz, 2018, ss. 430-435). Örneğin, Dueck'e göre, bir devlet başkanının veya dış politika karar alıcılarının olası bir askeri müdahale kararında, iç siyasi koşulların gevşek ya da kısıtlayıcı olması önemli bir rol oynayabilir (2014, s.146-147). Ancak Ripsman, ulusal güvenlik politika süreçlerinde yerel aktörlerin çok fazla etkili olmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Zira, ulusal güvenlik politikasının hatalı yönetilmesi durumunda çok daha ağır bedellerin ödenme riski bulunmaktadır. Bu nedenle, kamuoyu veya genel olarak halk, ulusal güvenliği ilgilendiren meselelerde hükümetin diğer tüm yerel aktörlere kıyasla daha fazla bilgiye sahip olduğunu göz önünde bulundurarak, hükümete daha geniş bir hareket alanı tanımalıdır (2009, s.180)

3. Türkiye'nin Suriye İç Savaşında İzlediği Politika

3.1. 2011-2016 Arası Dönem

İç savaşın vekalet savaşına dönüştüğü süreçte Türkiye, Esad rejiminin ikna edilmesinin mümkün olmadığını fark edince, birçok Batılı ülke gibi politikalarını Esad'ın devrilmesi üzerine şekillendirmiş ve bu doğrultuda muhalif grupları desteklemiştir (International Crisis Group, 2023). Dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Suriye rejiminin baskıcı politikalarına yaptıkları ağır eleştirilerle dikkat çekmiş ve Ağustos 2011'in başlarında Erdoğan yaptığı konuşmada Suriye krizinin Türkiye için bir "iç politika mesele" olduğunu vurgulamıştır (İzbul, 2011). Davutoğlu'nun Ağustos 2011'de gerçekleştirdiği Şam ziyareti sonrasında Suriye güvenlik güçlerinin uygulamalarını "kabul edilemez" olarak nitelendirmesinin ardından, Türkiye Suriye rejimiyle olan diyalogunu sonlandırmış ve 21 Eylül 2011 itibarıyla tüm resmi ilişkilerini kesmiştir. Bu karar, Erdoğan'ın ABD Başkanı Obama ile yaptığı görüşmenin ardından "Şu anda Suriye yönetimiyle görüşmelerimi doğrusu ben kesmiş vaziyeteyim. Bu noktaya gelmeyi hiç arzu etmezdik, ama ne yazık ki Suriye yönetimi bizi böyle bir karar alma noktasına getirmiştir" (Hürriyet, 2011) açıklamasıyla netleşmiştir. Suriye ile ilişkilerin koparılması neticesinde Türkiye Suriye'ye 9 maddelik yaptırım kararı aldığı açıklamasını yapmış (Varol, 2011), Suriye de Türkiye'nin yaptırımlarına karşılık yeni yaptırımlarla cevap vermiştir (Anadolu Ajansı, 2011). 22 Haziran 2012'de bir Türk savaş uçağının Suriye tarafından düşürülmesi ilişkilerde daha fazla gerginlik yaratırken (CNN Türk, 2012), bu süreçte Suriye halkının meşru isteklerine cevap verebilecek muhalif unsurlar desteklenmiş ve İstanbul merkezli faaliyetlerine devam eden Suriye Ulusal Konseyi Aralık 2012'de Fas/Marakeş'te yapılan toplantı sonrasında Suriye halkının meşru temsilcisi olarak kabul edilmiştir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2024).

2013'ün ortalarında ortaya çıkan ve 2014'te sözde hilafetini ilan eden DEAŞ¹ (Dawlat al-Islamiyah f'al-Iraq wa Belaad al-Sham/Irak ve Şam İslam Devleti), Türkiye'nin Suriye politikasında belirleyici bir faktör haline gelmiştir. 2014 yılında Rakka'yı ele geçiren DEAŞ, Doğu Suriye'nin büyük bir kısmında ve Kuzeybatı Irak'ta etkisini artırmıştır. Eylül 2014'te DEAŞ'ın

¹ Irak ve Şam İslam Devleti olarak bilinen ve 2014'ten itibaren 'İslam Devleti' adını kullanan örgüt için literatürde IŞİD, DAESH, DAESH, DAİŞ ve DEAŞ gibi farklı kavramlar kullanılmaktadır. Bu çalışmada ise tutarlılık açısından 'DEAŞ' ifadesi tercih edilmiştir.

PYD'nin (Partiya Yekîtiya Demokrat/ Demokrat Birlik Partisi) silahlı kanadı YPG'nin (Yekîneyên Parastina Gel/ Halk Savunma Birlikleri) kontrolündeki Kobani'ye (Ayn El- Arab) yoğun saldırılar başlatması üzerine, Türkiye ABD liderliğindeki uluslararası koalisyonu desteklemesine rağmen, Suriye rejim güçleri hedef alınmadığı sürece savaşa doğrudan katılmayacağını ve üslerini kullanmayacağını açıklamıştır (Altunışık, 2016). Ancak çözüm sürecinin de etkisiyle Türkiye, Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne (IKBY) bağlı peşmergelerin sınırdan geçişine izin vermiştir. Dönemin Başbakanı Erdoğan, "Peşmergelerin Kobani'ye geçişiyle ilgili olarak Sayın Obama ile yaptığımız telefon görüşmesinde bu teklifi ben yapmıştım. Ancak PYD ve PKK'ya vereceğiniz destekler bizim için kabul edilemez" (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2014a) diyerek, terör örgütleri ile peşmerge arasında da net bir ayırım yapmıştır. Ancak, ABD'nin DEAŞ'a karşı YPG ile açık bir ittifaka girmesi ve YPG'yi bazı Kürt olmayan milislerle birlikte Suriye Demokratik Güçleri (SDG) adı altında birleştirmesi, Türkiye ile ABD arasında Suriye politikası konusundaki derin ayrımı ortaya koymuştur (Hale, 2019).

2015 yılına gelindiğinde, Suriye'deki denkleme DEAŞ'ın faaliyetlerini durdurmak amacıyla hava saldırıları düzenleyerek müdahale eden Rusya da dahil olmuştur. 24 Kasım 2015'te Türk hava sahasını ihlal eden bir Rus uçağının düşürülmesiyle Türk-Rus ilişkileri ciddi şekilde bozulmuş ve bu esnada Esad rejimi Suriye'de toparlanma sürecine girmiştir (Bilgin vd., 2022). Diğer taraftan, ABD'nin YPG ve PYD ile açık ittifakı ve Avrupalı ülkelerin Suriye krizindeki ilgisiz ve etkisiz tutumları Türkiye'nin alternatif politikalara yönelmesi gerektiğini net bir şekilde ortaya koymuş ve yeni bir dönemin kapılarını aralamıştır.

3.2. 2016 -2024 Arası Dönem

DEAŞ ve YPG'nin gerek sınır ötesinde gerekse Türkiye içinde gerçekleştirdiği eylemler doğrudan ulusal güvenlik için ciddi bir tehdit oluşturduğu için Türkiye, 24 Ağustos 2016'da Suriye'ye yönelik ilk sınır ötesi operasyonu olan "Fırat Kalkanı Harekâtı"nı (FKH) başlatmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2024). Bu harekât, Türkiye'nin bundan sonraki operasyonlarına da temel teşkil ederek Suriye'de çok daha aktif bir politika izleme niyetinin somut bir göstergesi olmuştur. FKH kapsamında yürütülen operasyon ile Suriye sınırının DEAŞ unsurlarından temizlenmesinin yanı sıra, YPG'ye karşı yürütülen operasyonlar sayesinde de Türkiye güney sınırında bir "terör koridoru" oluşmasını engellemiştir.

Türkiye'nin sınır ötesi operasyonları, DEAŞ ve PKK/PYD/YPG terör unsurlarını Afrin bölgesinden temizlemek amacıyla 20 Ocak 2018'de Türk Silahlı Kuvvetleri ve Suriye Milli Ordusu tarafından başlatılan "Zeytin Dalı Harekâtı" (ZDH) ile devam etmiştir. Bu harekâtı, Suriye'de güvenli bölge oluşturmak ve Suriyelilerin ülkelerine geri dönüşlerini kolaylaştırmak amacıyla gerçekleştirilen "Barış Pınarı Harekâtı" (BPH) takip etmiştir. BPH ile birlikte, Türkiye-Suriye sınırındaki Tel Abyad ve Ras al-Ayn şehirleri arasındaki 20 kilometrelik alan YPG unsurlarından temizlenmiştir (Orhan, 2024).

Aralık 2019'da Suriye rejiminin İran ve Rusya'nın desteğiyle İdlib'deki muhalif unsurlara yönelik saldırıları, Türk ordusunu rejim güçlerinin ilerleyişini durdurmak için harekete geçirmiş ve bu doğrultuda 27 Şubat 2020'de Bahar Kalkanı Harekâtı (BKH) başlatılmıştır (Özcan, 2020). Yaklaşık bir hafta süren operasyon kapsamında rejim güçleri ve İran destekli milisler ağır kayıplar vermiş ve Türkiye İdlib'in kırmızı çizgisi olduğunu güçlü bir şekilde ortaya koymuştur. Bu operasyon aynı zamanda Türkiye'ye yönelik yeni bir kitlesel göç dalgasını önleyerek mevcut mülteci krizinin daha da derinleşmesini engellemiştir (Orhan, 2024).

Bahar Kalkanı Harekâtı'ndan sonra da Suriye'nin kuzeyinden Türkiye'ye gelebilecek her türlü terör tehdidini ortadan kaldırmak amacıyla sınır ötesi harekâtlara devam edilmiştir. Bu kapsamda 1 Şubat 2022'de Derik, Sincar ve Karacak bölgelerindeki terör unsurlarını temizlemek amacıyla Kış Kartalı Hava Harekâtı gerçekleştirilmiştir. 19-20 Kasım 2022 tarihlerinde ise PKK-PYD/YPG'nin terörist eylemlerini engellemek amacıyla Irak ve Suriye'nin kuzeyinde Pençe Kılıç Hava Harekâtı düzenlenmiştir. Bu hava harekâtını takiben, Ekim ve Aralık 2023 ile 13-16 Ocak 2024 tarihlerinde Suriye'nin kuzeyinde gerçekleştirilen hava operasyonlarıyla PKK/PYD terör örgütünün gelir kaynaklarını yok etmeye yönelik çok sayıda hedef imha edilmiştir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2024).

Türkiye'nin Suriye'ye yönelik aktif askeri operasyonlarının yanı sıra, bu dönemde Esad yönetiminin devrilmesine yönelik mutlak arzuda da belirgin bir değişim gözlemlenmiştir. Batılı güçlerin Suriye iç savaşının başında sergiledikleri radikal tutum giderek yumuşarken, Rusya ve İran'ın Esad yanlısı duruşu Türkiye'nin Suriye yönetimine karşı sert çizgisini yeniden gözden geçirmesine neden olmuştur. Bu bağlamda, 2022 yılı itibarıyla Rusya'nın teşvikiyle Türkiye ve Suriye yönetimi arasında doğrudan temas kurulmuş ve karşılıklı talepler dile getirilmiştir. Suriye yönetimi Türkiye'den Suriye'deki askeri varlığını sona erdirmesini ve muhalif gruplara verdiği desteği çekmesini talep ederken; Türkiye ise Suriye'nin PYD/YPG unsurlarından tamamen temizlenmesini ve Suriyeli mültecilerin güvenli bir şekilde geri dönüşlerinin sağlanmasını istemiştir (J. D. Parker, 2024). Erdoğan ile Esad arasında olası bir zirveye dair spekülasyonların devam ettiği bir süreçte 8 Aralık 2024 tarihinde Esad iktidarının muhalif güçler tarafından beklenmedik bir hızla devrilmesi, Türkiye'nin Suriye'ye yönelik yeni bir dış politika belirleme sürecinin kapılarını aralamıştır.

3.2.1. Türkiye'nin Suriye Politikasının Neoklasik Realizm Bağlamında Analizi

Neoklasik realizm devletlerin dış politika yapım süreçlerini incelerken bağımsız değişkenler (uluslararası sistem) ile ara değişkenlerin (karar alıcıların algıları ve yerel dinamikler) birbiri ile etkileşimleri neticesinde bağımlı değişkenin (dış politika) ortaya çıktığını iddia etmektedir. Dolayısıyla neoklasik realizme göre uluslararası sistem bir devletin dış politika yapım sürecinde tek başına yeterli bir unsur olmayıp devletlerin dış politikalarını şekillendiren içsel dinamiklerin de dikkate alınması gerekmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin Suriye politikasının analizinde hem uluslararası sistemin etkileri hem de ara değişkenlerin birlikte ele alınması önem arz etmektedir.

3.2.1.1. Bağımsız Değişkenler

Türkiye'nin Suriye politikasında ilk dönem olarak kabul edilen 2011-2016 yılları arasındaki sürecin bağımsız değişkenleri incelendiğinde özellikle ABD'nin politikaları ile NATO'nun eylemleri ön plana çıkmaktadır. 2011 yılında ABD'nin Irak'tan çekilmesi bir yandan Esad rejimini destekleyen İran'ın bölgedeki etkisini artırmasına zemin hazırlarken diğer yandan Orta Doğu'daki nüfuz alanlarının genişlemesine olanak tanımış ve bu gelişmeler Türkiye'nin dış politikasını doğrudan etkilemiştir. (Kiraz, 2020, ss. 115-116).

2011'de Suriye'de iç savaşın patlak vermesiyle birlikte ABD sınırlı ve temkinli bir politika izlemeyi tercih etmiştir. Esad rejiminin kimyasal silah kullandığı iddiaları karşısında dahi Obama yönetiminin uluslararası toplumun beklediği düzeyde bir tepki göstermediği gözlemlenmiştir (Bowen vd., 2020, s. 798). 2014'te DEAS'ın sahneye çıkmasıyla birlikte ise ABD, YPG

unsurlarını destekleyerek DEAŞ'a karşı operasyonlar düzenlemeye başlamıştır. Bu politika Trump ve Biden dönemlerinde de devam etmiş ve SDG unsurları, ABD'nin Suriye'deki stratejisinin temel dayanağı olmayı sürdürmüştür (Maguire, 2020, s. 5). İç savaşın başlangıcında 'Esad'sız Suriye' söylemi öne çıkarken zamanla bu yaklaşım DEAŞ karşıtlığı ile yer değiştirmiştir. Bu kapsamda 2014 yılından itibaren bölgedeki etkinliğini artıran DEAŞ ile PYD/YPG gibi diğer terör örgütlerinin varlığı da bölgesel güvenlik tehditleri kapsamında önemli bir bağımsız değişken olarak Türkiye'nin Suriye politikasını şekillendirmiştir. Artan terör tehlikesine karşı önlem alan Türkiye, 21 Şubat 2015 tarihinde gerçekleştirdiği Şah Fırat Operasyonu ile güvenlik gerekçesiyle Süleyman Şah Türbesi'ni Suriye'nin Eşme köyüne taşımıştır (Anadolu Ajansı, 2015). Türkiye'nin FKH ile başlattığı operasyonlar sonucunda DEAŞ'ın etkisi büyük ölçüde ortadan kaldırılmasına rağmen ABD'nin bölgede YPG unsurlarına verdiği desteği sürdürmesi, Türkiye'yi Suriye politikasında yalnız bırakmış ve izlediği politikalara da doğrudan yansımıştır.

Suriye iç savaşında Türkiye'nin politikasını etkileyen önemli bağımsız değişkenlerden bir diğeri, Arap Baharı sonrası şekillenen yeni jeopolitik konjonktür ve bölgesel güç dengeleridir. Bölgedeki iktidar değişimleri ve İslami aktörlerin yükselişi, İran'ın nüfuzunu dengeleme çabalarıyla birlikte Türkiye'nin Suriye politikasına stratejik bir boyut kazandırmıştır. 2023'te Suudi Arabistan'ın Şam'la diplomatik ilişkileri yeniden başlatması ve Arap Ligi'nin Suriye'yi yeniden davet etmesi, bölgesel düzeyde Esad yönetimine yönelik tutumun yumuşadığını göstermektedir (Alagöz, 2023). Bu gelişmeler, Türkiye'nin 'Esad'sız Suriye' söylemini revize etmesine ve daha dengeli, iş birliğine açık bir dış politika benimsemesine zemin hazırlamıştır.

Türkiye'nin Suriye politikasında önemli bir diğer bağımsız değişken Avrupa Birliği'nin (AB) tutumudur. 2011 yılında Suriye'de iç savaşın patlak vermesiyle birlikte AB, Esad yönetimine yönelik sınırlı yaptırımlar dışında çok aktif bir politika izlememiştir. Ancak 2015 yılında mülteci krizinin patlak vermesiyle, AB bu sorunla mücadele etmek amacıyla 2016 yılında Türkiye ile bir anlaşma imzalayarak Türkiye'ye vize serbestisi gibi çeşitli taahhütlerde bulunmuş ve mültecilerin bir kısmının Türkiye'de kalması karşılığında 6 milyar Euro yardım göndereceğini vaat etmiştir. Ancak AB tarafından verilen bu sözler büyük ölçüde yerine getirilmemiş ve Türkiye Suriyeli mülteciler konusunda yalnız bırakılmıştır. AB'nin mülteciler ve Suriye'ye karşı sergilediği etkisiz ve kayıtsız tutum, Türkiye'nin mülteci politikasını sorgulamasına ve zaman zaman mültecileri AB ile ilişkilerde bir tehdit unsuru olarak kullanmasına neden olmuştur (Ayдын, 2022).

Türkiye'nin Suriye politikasını etkileyen son bağımsız değişken 2019 yılında başlayan ve yaşanan süreçte tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgınıdır. Salgın nedeniyle Türkiye iç ekonomiye daha fazla kaynak ayırma zorunluluğu ile karşı karşıya kalmış ve bu durum Suriye'deki askeri operasyonlar ve dış politika stratejilerinin finansman kapasitesini kısıtlamıştır. Pandemi sürecinde uygulanan seyahat kısıtlamaları ve lojistik sorunlar Türkiye'nin Suriye'deki askeri hareketliliğini de olumsuz yönde etkilemiştir.

Türkiye'nin Suriye politikasını etkileyen en önemli bağımsız değişkenlerden biri olan Rusya sonraki bölümde ayrıntılı olarak değerlendirileceği için bu bölümde ayrıca ele alınmamıştır.

3.2.1.2. Ara Değişkenler

Türkiye'nin Suriye politikasını etkileyen ara değişkenlere baktığımızda öncelikle karar alıcıların algılarının analiz edilmesi gerekmektedir. İç savaşın başlama sürecinde Türk karar alıcılarının algılarını şekillendiren en önemli faktörlerden biri ABD'nin savaşta izlediği tutum olmuştur. Dönemin ABD Başkanı Obama'nın Esad yönetimine karşı sergilediği tutum ve "Suriye'de kimyasal silahların kullanılması bizim için bir kırmızı çizgi. Böylesi bir durum, olası bir askeri müdahale konusunda hesaplarımı ve denklemimi değiştirir" açıklaması (Bowen vd., 2020), Türk karar alıcılarının Suriye rejimine yönelik net bir söylem geliştirmesine ve bu konuda ABD ile birlikte hareket edileceği algısının oluşmasına yol açmıştır. Bu süreçte Türkiye'nin Suriye ile olan bütün diplomatik ilişkilerinin kesildiği açıklaması, Erdoğan'ın Obama ile gerçekleştirdiği görüşme sonrasında yapılmıştır. Her ne kadar Esad rejimi Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 2235 sayılı kararı çerçevesinde kurulan Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü'nün (OPCW) hazırladığı raporlarda da teyit edildiği üzere defalarca kimyasal silah kullanmış olsa da (opcw.org; mfa.gov.tr, 2016) ABD yönetiminin bu ihlallere karşı etkili bir yanıt verememesi, uluslararası kamuoyunda ABD'nin güvenilirliğine dair ciddi soru işaretlerinin doğmasına neden olmuştur. Bu durum, özellikle ABD-Türkiye ilişkileri bağlamında Washington yönetimine duyulan güvenin sorgulanmasına yol açmıştır. Ayrıca ABD'nin YPG/PYD unsurlarıyla ilişkisini sürdürmesi, Türkiye'nin Suriye bağlamında yalnızlaşmasına ve Türk dış politikasında stratejik bir kırılmanın meydana gelmesine sebebiyet vermiştir.

Karar alıcıların ideolojik tutumları ve dünyaya bakış açıları ülkelerin dış politikalarını şekillendiren önemli faktörlerdendir. Bu bağlamda Türkiye'nin Suriye iç savaşının başlangıcından itibaren savaş nedeniyle Suriye'den kaçanlara yönelik açık kapı politikası izlediği gözlemlenmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, *"Bu süreçte ne yazık ki pek çok Batılı komşumuz yüksek duvarlar arkasına saklanmayı, dikenli tel örgülerin arkasında huzur aramayı tercih etti..."* (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2019) açıklamasıyla, Türkiye'nin Suriyelilere yönelik yaklaşımını hem ideolojik bir perspektifle hem de tarihsel ve kültürel bağlarla ilişkilendirmiştir. Erdoğan'ın bu söylemi, Türkiye'nin mültecilere yönelik dış politikasının temellerini atmış ve aynı zamanda 'ensar-muhacir' ilişkisi üzerinden Suriyelilere ve Suriye'ye yönelik dış politik yaklaşımını belirlemiştir (HaberTürk, 2013). Türkiye'nin Suriyeli mültecilere yönelik politikaları ve karar alıcılarının söylemleri mülteci sayısının artmasında da önemli rol oynamıştır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) verilerine göre 2012 sonunda Türkiye'de yaklaşık 250 bin Suriyeli mülteci bulunurken Eylül 2024 itibarıyla bu sayı yaklaşık 3,1 milyona ulaşmıştır. Bu artış, Türkiye'nin insani yardım ve geçici koruma politikalarının bir yansımasıdır (UNHCR, 2024).

Suriyelilere yönelik açık kapı politikası Türkiye'nin dış politikasının bir yansıması olarak şekillense de seçim dönemlerinde özellikle muhalefet partilerinden ve kamuoyundan gelen eleştiriler doğrultusunda söylemsel değişiklikler gözlemlenebilmektedir. Örneğin, 2019 yerel seçimlerinde AK Parti'nin İstanbul Belediye Başkan adayı Binali Yıldırım, *"Açıkça söylüyorum... Bu insanlar bizim misafirimizdir. Ancak kuralları biz koyarız. Bir güvenlik problemi oluştururlarsa, İstanbullunun huzurunu herhangi bir ilçede veya mahallede bozan olursa hemen kulaklarından tutar göndeririz.... Dağdan gelip bağdakini kovacak bir pozisyona girmelerine asla izin vermeyiz"*(T24, 2019) açıklamasıyla, bu değişimin somut bir örneğini sunmuştur. Bu tür söy-

lemeler, ara değişkenlerin dış politikayı etkileyebilme kapasitesini göstermekte olup yerel seçimler ve kamuoyunun algısı gibi faktörlerin devletin dış politikasındaki tutumları şekillendirebileceğini ortaya koymaktadır.

Karar alıcıların algılarını etkileyen ve dolayısıyla Türkiye'nin Suriye politikasına da yansıyan bir diğer önemli gelişme, 2013 yılında başlatılan ve 2014 Temmuz ayında "Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun" ile yasalaşan ancak 2015 itibarıyla başarısızlıkla sonuçlanan çözüm sürecidir. Süreç kapsamında 2013-2014 yıllarında Türkiye'ye gelen PYD lideri Salih Müslim'e Suriye rejimiyle ilişkilerini kesmeleri ve muhalefetle işbirliği yapmaları gerektiği telkin edilmiş (Anadolu Ajansı, 2013), Kobani'de yaşanan olaylar sonrasında ise Başbakan Davutoğlu, "PYD'ye çok açık bir mesaj verilmişti: ÖSO (Özgür Suriye Ordusu)² ile birlikte hareket edin, kuzey kuşağında teröre ve rejime izin vermeyin... Eğer bu adımlar atılmış olsaydı, PYD ile ÖSO birlikte hareket etmiş olsaydı, IŞİD (DEAŞ)³ alanda bu kadar güçlü bir konum elde edemezdi" şeklinde açıklamalarda bulunmuştur (HaberTürk, 2014).

Çözüm süreci karar alıcıların algılarının yanı sıra yerel faktörler arasında yer alan siyasi partiler ve sivil toplum kuruluşları (STK'lar) gibi diğer ara değişkenlerin de göz önünde bulundurulduğu bir süreci beraberinde getirmiştir (Boynukara, 2021). Bu süreçte Kürt hakları savunucusu sivil toplum kuruluşları ile insan hakları örgütleri gibi aktörler Türkiye'nin toplumsal meselelere daha barışçıl yaklaşması için kamuoyu oluştururken çözüm sürecinin sona ermesiyle milliyetçi ve güvenlik odaklı gruplar Suriye politikasında güvenlik öncelikli bir yaklaşım benimsenmesi yönünde iktidara baskı yapmıştır. Bu içsel siyasi baskılar, Türkiye'nin Suriye'de daha sert bir askeri müdahale stratejisine yönelmesine zemin hazırlamış ve nihayetinde Türkiye FKH ile Suriye'deki aktif politika dönemine geçiş yapmıştır. Süleyman Şah Türbesi'nin taşınması ve bu kapsamda gerçekleştirilen Şah Fırat Operasyonu da yine karar alıcıların algılarının dış politik adımları şekillendirmesine önemli bir örnek teşkil etmektedir. Zira Davutoğlu'nun "Tarihine ve tarihi sembollerine sahip çıkamayan milletlerin geleceği inşa edemeyeceği" (Anadolu Ajansı, 2015) açıklaması operasyonun gerekçelendirilmesi bağlamında dikkat çekici bir söylem oluşturmaktadır.

15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ (Fetullahçı Terör Örgütü) tarafından gerçekleştirilen askeri darbe kalkışması (T.C. Dışışleri Bakanlığı, 2022), Türkiye'nin iç siyasi ve güvenlik dinamiklerini köklü bir şekilde değiştirerek Suriye politikasında da önemli dönüşümlere yol açmıştır. Bu süreçte özellikle Suriye sınırında güvenliği sağlama ve terörle mücadele öncelikli hedefler haline gelmiş, ordu içindeki FETÖ mensuplarının tasfiye edilmesi ise sınırda daha aktif askeri operasyonların gerçekleştirilmesine olanak tanımıştır. Ayrıca darbe girişiminin ardından Batı'dan beklenen desteğin sağlanamadığı algısı Türkiye'nin dış politika yöneliminde değişikliklere yol açmış ve Rusya ile daha yakın bir işbirliği geliştirilmiştir. Bu yeni ittifak eksenini doğrultusunda Türkiye, Suriye'de Astana ve Soçi gibi diplomatik platformlarda Rusya ile ortak hareket etmeye başlamıştır.

² Yazar notudur.

³ Yazar notudur.

Suriye İç Savaşının Türkiye ve Rusya Üzerindeki Yansımaları ve İkili İlişkilere Etkisi...

6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkez üssü olarak meydana gelen deprem (AFAD, 2023), Türkiye'nin Suriye politikasını etkileyen ve hem karar alıcıların algılarına hem de yerel dinamiklerin dış politikaya etkisine örnek gösterilebilecek son ara değişken olarak değerlendirilebilir. Deprem sonrasında Türkiye'nin Suriye'ye yönelik politikası insani yardım ve güvenlik kaygıları ekseninde geçici bir yumuşamaya uğramış ve iç ve dış baskılara bağlı olarak bir dizi esneklik kazanmıştır. Ayrıca deprem sonrası yeniden yapılanma süreci Türkiye'nin Suriye'deki operasyonların maliyeti ve sınır güvenliği gibi unsurları gözden geçirmesine neden olmuş ve ekonomik önceliklere odaklanma gerekliliği operasyonel stratejilerde belli bir süreliğine esneklik yaratmıştır.

Dönem	Bağımsız Değişken	Ara Değişkenler	Bağımlı Değişken (Dış Politika Çıktıları)
2011-2013	-Arap Baharı ve Değişen Bölge Dinamikleri • İktidar değişiklikleri ve İslami güç unsurlarının ortaya çıkışı • İran'ın bölgede artan etkisi -ABD ve NATO Politikaları	-Karar alıcıların algıları ve ideolojik tutumları -Çözüm sürecinin başlaması -Siyasi partiler ve STK'lar	-Suriye Muhalefeti Destekleme -Açık Kapı Politikası
2014-2016	-Bölgesel Güvenlik Tehditleri • DEAŞ ve YPG'nin Yükselişi -ABD politikaları • YPG ile açık işbirliği) -BMGK 2254 Sayılı Kararı -Mülteci krizi • Suriye'den gelen mülteci akını, Türkiye'nin sınır güvenliği ve mülteci politikalarını doğrudan etkiledi -Avrupa Birliği -Rusya ile ilişkiler • Uçak krizi	-Güvenlik Bürokrasisinin Etkisi • TSK ve güvenlik bürokrasisi, PKK bağlantılı gruplara yönelik operasyonların gerekli olduğu konusunda hükümete baskı yaptı -Türk Kamuoyu • Mülteci krizi ve güvenlik tehditleri, kamuoyunun Suriye'de daha müdahaleci bir politikayı desteklemesine neden oldu. -Ekonomik Faktörler • Suriye'deki savaşın ekonomik maliyeti ve mültecilere ayrılan bütçenin hükümet üzerindeki baskısı -Çözüm Süreci ve başarısızlıkla sonuçlanması • Karar alıcıların algılarına ve özellikle milliyetçi grupların baskı gücüne olan etkisi	-Güvenlik ve İnsani Yardım Politikası • Mülteciler için geçici koruma, YPG ve DEAŞ'a karşı önlemler aldı. -Göç Anlaşması -Rusya ile Denge Politikası • Türkiye, ABD'nin YPG'ye desteğine karşı Rusya ile daha yakın ilişkiler kurmaya yöneldi -Sınır Güvenliği ve Güvenlik Odaklı Politika • FETÖ, PKK/PYD ve DEAŞ gibi terör örgütlerine karşı Suriye'de sınır güvenliği ve terörle mücadele odaklanan bir politika izlenmiştir. • Şah Fırat Operasyonu

2016-2018	-ABD Politikaları • YPG'ye desteğe devam -Bölgesel Güvenlik Tehditleri	-15 Temmuz FETÖ darbe girişimi • Karar alıcıların/güvenlik bürokrasisinin güvenlik odaklı anlayışı benimsemeleri • Karar alıcılarda Batı'ya kuşkulu yaklaşım -Cumhur İttifakı	Askeri Müdahaleler ve Güvenli Bölge Politikası • Fırat Kalkanı Harekati • Zeytin Dalı Harekati Diplomatik Süreçlere Katılım • Moskova Deklarasyonu • Astana Görüşmeleri
2018-2020	-ABD politikaları • YPG'ye devam eden destek -Rusya ile ilişkiler -Covid-19 Pandemisi	-Milliyetçi grupların ve güvenlik bürokrasisinin baskısı -Türk kamuoyunda artan güvenlik kaygıları -Ekonomik maliyetler	İdlib'deki Askeri Varlık ve Sınır Güvenliği • Soçi Mutabakatı • Bahar Kalkanı Harekati
2020-2022	Bölgesel güç unsurlarındaki yumuşama sinyalleri • Suriye'nin Arap Ligi'ne daveti • Suriye-Suudi Arabistan diplomatik ilişkilerinin başlaması -Rusya ile ilişkiler -Avrupa Birliği ve göç politikaları -ABD ile bölgesel strateji farklılıkları	-Ekonomik maliyetlerin artması -Türk kamuoyunun güvenlik ve mülteci krizi konusundaki hassasiyeti, -Güvenlik bürokrasisinin operasyon talepleri	Sınır Güvenliği ve Mülteci Yönetimi • Kış Kartalı Hava Harekati • Pençe Kılıç Hava Harekati Suriye politikasında daha ılımlı yaklaşım • Türkiye ve Suriye yönetimi arasında doğrudan temas
2023-2024	ABD-Rusya gerilimi Bölgesel mülteci hareketleri	-6 Şubat depremi sonrası ekonomik yük -Kamuoyunda mülteci krizi ve güvenlik endişelerinin devam etmesi	İnsani Yardım ve Güvenlik Dengesi Suriye politikasında ılımlı yaklaşıma devam politikası

Tablo-1: Türkiye'nin Suriye Politikasının Neoklasik Realist Analizi

4. Rusya'nın Suriye İç Savaşı'nda İzlediği Politika

Suriye'de bir halk ayaklanması olarak başlayan ve kısa sürede iç savaşa dönüşen gelişmeler Rusya tarafından Suriye'nin iç meselesi olarak değerlendirilmiştir. 2011 yılında NATO'nun Libya müdahalesi sırasında yaşananların Suriye'de tekrarlanmasını önlemeyi hedefleyen Moskova, bu süreçte daha aktif bir tutum benimsemiştir. Zira Muammer Kaddafi'nin devrilmesi Rusya açısından olumsuz bir deneyim olarak görülmüş ve bu durum Beşar Esad yönetimine verdiği desteği artırma gerekliliğini Rusya'nın Suriye politikasının merkezine yerleştirmiştir. Nitekim Mayıs 2012'de dönemin Başbakanı Dimitri Medvedev, Batı'nın olası bir Suriye veya Irak müdahalesinin nükleer silahların kullanılabilmesiyle yeni bir savaşı tetikleyebileceği uyarısında bulunarak Rusya'nın sürecin başından itibaren Suriye'nin yanında olacağı mesajını

vermiştir (Minkina, 2020, s. 84). Bu çerçevede, Rusya elindeki tüm imkânlarla Esad rejimini desteklemeye kararlılıkla devam etmiş; 2011 yılında aralarında Amiral Kuznetsov uçak gemisinin de bulunduğu üç savaş gemisini Suriye'nin Tartus limanındaki üssüne konuşlandırmıştır (Global Defense News, 2011). Ayrıca BMGK'de 2011'den 2023 yılına kadar yapılan Suriye konulu oylamalarda toplamda 17 kez veto hakkını kullanarak Batı'nın Suriye'ye yönelik kararlarının uygulanmasını engellemiştir (United States Mission, 2023).

Suriye'deki iç savaş sürecinin başından itibaren ortaya çıkan gelişmelerde temel aktörlerden biri olma hedefini sürdüren Rusya, 2013 yılında çatışan tarafları bir araya getirerek önce çatışmasızlık, ardından kalıcı bir barış ortamının tesisi için girişimlerde bulunmuştur. Bu bağlamda 7 Mayıs 2013'te Moskova'ya giden ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ve Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov ile görüşerek Suriye'de sürdürülebilir bir barışın sağlanması amacıyla iki ülkenin iş birliği yapacağını duyurmuştur. Ancak bu görüşmeden yaklaşık üç ay sonra Şam yönetiminin Doğu Guta'da gerçekleştirdiği kimyasal silah saldırısı sonucunda (Kelkitli, 2016, ss. 367-368) 1000'den fazla sivilin hayatını kaybetmesi (Chulov vd., 2013), Batılı güçlerin Suriye yönetimine yönelik sınırlı bir askeri operasyon ihtimalini gündeme getirmiştir. Rusya yönetimi Esad rejiminin kimyasal silah kullandığına dair sunulan kanıtları yetersiz bulmuş; bu çerçevede yürüttüğü diplomatik girişimlerle Esad yönetiminin kimyasal silah stoklarını imha etmesini öngören bir anlaşmanın imzalanmasını sağlayarak olası bir askeri müdahaleyi engellemiştir (İnat, 2019).

2013 yılında Ukrayna Devlet Başkanı Yanukoviç'in AB ile ortaklık anlaşmasını reddederek Rusya ile yakınlaşması ülkede meydana gelen Maydan protestolarını ve siyasi çalkantıyı tetiklemiş ve Yanukoviç'in ülkeden kaçmasıyla sonuçlanmıştır (Biersack & O'lear, 2014, s. 248). Süreç içerisinde Rusya Şubat 2014'te Kırım'a çıkarma yapmış ve Mart 2014'te düzenlenen referandum sonrası Kırım'ı ilhak etmiştir (Çalışkan, 2016, s. 7). Rusya'nın Ukrayna ve Kırım ile meşguliyeti Suriye'ye yönelik ilgisini bir ölçüde azaltmış olsa da Mayıs 2014'te Esad'ın Suriye'de işlediği suçlardan dolayı Uluslararası Ceza Mahkemesi'nde yargılanmasını öngören BMGK kararını veto etmesi ve ardından DEAS'ın etkinliğinin artarak Esad rejimini zor duruma düşürmesi, Rusya'nın yeniden Suriye'ye odaklanmasına yol açmıştır (Hekimoğlu, 2021, s. 1412).

2015 yılına kadar Suriye'deki iç savaşa daha çok diplomatik yollarla ve BM'deki veto kartını kullanarak destek olmaya çalışan Rusya, DEAS'ın Esad rejiminin geleceğini tehlikeye sokmaya başlamasıyla aktif politika dönemine geçiş yapmış ve 30 Eylül 2015 tarihinde Soğuk Savaş'tan beri Orta Doğu'daki en büyük müdahalesini gerçekleştirerek Suriye'ye hava saldırıları düzenlemiştir. Operasyonun ardından Putin, müdahalenin amacının teröristleri işgal ettikleri bölgelerden çıkarmak ve Orta Doğu'yu daha fazla istikrasızlığa sürükleyebilecek girişimleri sona erdirmek olduğunu açıklamıştır. Ayrıca müdahale kararının Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın Kremlin'i ziyareti esnasında Suriye'nin talebi üzerine olduğunu vurgulamıştır (Seven, 2022, s. 896). Rusya'nın Suriye müdahalesi zor durumdaki Esad rejimi için adeta bir can kurtaran vazifesi görerek özellikle Salma, Hama ve İdlip'te gerilemekte olan rejim güçleri için alan açılmasını sağlayarak Mart 2016'da Palmira kentinin (Kelkitli, 2016, s. 367), Aralık 2016'da ise Halep'in kurtarılmasında etkili olmuştur (Pieper, 2019, s. 377).

Rusya Devlet Başkanı Putin 14 Mart 2016 tarihinde yaptığı sürpriz niteliğindeki açıklamayla beş buçuk ay önce başlattığı Suriye operasyonunu sonlandıracağını ve Hmeymim hava üssü ve Tartus deniz üssü hariç tutulmak suretiyle tüm askerlerini geri çekeceğini duyurmuştur. Putin'e göre Rus kuvvetleri Suriye'deki amaçlarına büyük ölçüde ulaşmış ve Cenevre'de tesis edilecek barış görüşmeleri için uygun koşulları yaratmıştır (Souleimanov, 2016, s. 108). Ancak Rusya, askeri kuvvetlerini geri çektikten sonra da Suriye'ye olan ilgisini diplomatik süreçlerin oluşturulmasında öncü rol üstlenerek sürdürmüştür. Bu çerçevede, Suriye'deki iç savaşın sonlandırılmasına yönelik olarak 2012 ile 2018 yılları arasında BM öncülüğünde ve geniş bir uluslararası katılımı ile gerçekleştirilen dokuz tur Cenevre görüşmelerinde arzu edilen sonuçlara ulaşılamaması tarafları alternatif platformlarda bir araya gelme arayışına yöneltmiştir. Bu bağlamda Rusya, Türkiye ve İran'ın liderliğini üstlendiği Astana süreci başlatılmıştır. Sonuncusu (Astana-21) 24-25 Ocak 2024'te Astana'da gerçekleştirilen üst düzey görüşmeler (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2024), Cenevre'ye kıyasla daha bölgesel bir yaklaşımla ele alınarak özellikle sahadaki çatışmaların azaltılması ve çatışmasızlık bölgelerinin oluşturulmasına odaklanmıştır. Suriye'deki iç savaş sürecine kalıcı bir barış getirmek için oluşturulan son platform ise Astana sürecinin devamı niteliğinde olan ve daha çok anayasa komitesi ve anayasal düzenlemelere odaklanan Soçi görüşmeleridir. Tüm bu platformlardaki belirgin varlığı ve etkisi Rusya'nın Suriye'nin yeni siyasi yapılanmasında da belirleyici bir aktör olacağını ortaya koymaktadır.

4.1.1. Rusya'nın Suriye Politikasının Neoklasik Realizm Bağlamında Analizi

4.1.1.1. Bağımsız Değişkenler

Rusya'nın Suriye politikasını etkileyen ilk bağımsız değişken Arap Baharı'nın yayılması sürecinde bölgedeki ülkelerde meydana gelen rejim değişiklikleridir. Bu rejim değişiklikleri, Rusya'nın uluslararası sistemdeki güç dengesine ilişkin algısını derinleştirerek özellikle Batı destekli rejim değişimlerinin kendi bölgesel nüfuzuna ve güvenliğine doğrudan tehdit oluşturabileceği endişesini doğurmuştur. İktidara gelecek yeni bir yönetimin Rusya'nın Suriye ve Orta Doğu'daki çıkarları açısından güvenilir bir ortak olup olmayacağına dair belirsizlikler, Putin Rusya'sını diplomatik ve askeri anlamda Esad rejimine destek sağlamaya yöneltmiştir (Borshchevskaya, 2013) ve bu sebeple iç savaşın başlangıcından muhaliflerin 27 Kasım 2024'te başlattıkları operasyona kadar Suriye yönetimine her türlü diplomatik desteği sağlamıştır. Ancak Esad rejiminin muhalif gruplar karşısında etkisiz kalması üzerine Rusya, hükümet ile muhalefet arasında diyalog çağrısında bulunmayla yetinmiştir (Sabah, 2024)

ABD başta olmak üzere Batılı devletlerin iç savaşın başlangıcında Suriye muhalefeti desteklemesi ve askeri müdahale tehdidi ve yaptırımlar gibi birtakım araçlarla Esad rejiminin devrilmesi yönünde politikalar benimsemesi de Rusya'nın Suriye politikasını etkilemiştir. Forat Suliman vd'ne göre Suriye'de yaşananlar, ABD ve Rusya'nın küresel çatışma çıkarlarının bir yansımasıdır. Bu bağlamda Suriye, Rus jeopolitik perspektifinden bakıldığında stratejik olarak çok önemli bir noktada bulunduğu için NATO'nun Rusya'ya karşı uyguladığı kuşatma politikasında bir "delik" meydana getirmektedir. (Suliman vd., 2024, s. 111) Bu bağlamda önemli bir bağımsız değişken olarak kabul edilen ABD ve Batı'nın politikaları Rusya'nın Suriye'ye daha fazla yatırım yapmasına ve Esad rejiminin korunmasına yönelik adımlar atmasına yol açmıştır. Bu bağlamda Esad yönetiminin 2013 yılında Doğu Guta'da kimyasal silah kullanması üzerine Batı'nın askeri müdahale olasılığı Rusya tarafından engellenerek anlaşma yoluyla çözülmüştür. Benzer şekilde 2017 ve 2018 yıllarında Suriye rejiminin kimyasal silah kullanmasının ardından Batı'nın müdahaleye yönelmesiyle Rusya (Ortagus, 2019) Esad yönetimini savunarak kimyasal

gazın teröristlerin stoklarına açılan ateş sonucu yayıldığını ileri sürmüştür (Dobrokhotoy, 2017). Bunun yanı sıra Rusya BMGK'de Suriye aleyhine olacağını düşündüğü her kararı elindeki veto kartını kullanarak engellemiş ve Suriye'nin yanında olacağını göstermiştir.

Rusya'nın Suriye politikasını etkileyen bir diğer önemli bağımsız değişken ise DEAŞ'ın bölgede yükselişi ve uluslararası terör tehdidinin yayılmasıdır. DEAŞ saflarında savaşan yaklaşık 30.000 yabancı savaşçı arasında (J. W. Parker, 2017, s. 5) 22.200 Rus vatandaşı da DEAŞ ve benzeri radikal dinci terör örgütlerine katılmak üzere bölgeye gitmiştir (Ter, 2015) Bu durum, söz konusu örgütlerin faaliyetlerinin artmasının Rusya'nın ulusal güvenliği için ciddi bir tehdit oluşturabileceğini göstermiştir. Bu gelişmeler, Rusya'yı 2011'de diplomatik destek sağladığı Suriye rejimine 2015 yılında askeri operasyon düzenleyerek aktif eylem politikasına geçmeye zorlamıştır.

Bölgesel rekabet ve nüfuz mücadelesi de Rusya'nın Suriye politikasını etkileyen önemli bağımsız değişkenler arasında yer almaktadır. Suudi Arabistan ve Katar gibi ülkeler Suriye iç savaşında muhalefeti desteklerken (Phillips, 2013, s. 25) Rusya bu ülkelerin bölgesel etkisine karşı bir denge kurmayı hedeflemiştir. Üstelik İran'ın Orta Doğu bölgesindeki güç mücadelesinde önemli bir aktör olması ve Suriye rejiminin yanında yer alması da Rusya'nın Suriye politikasını etkilemiştir. İran'ın yanı sıra Türkiye'nin Suriye'deki operasyonları (özellikle PYD/YPG'ye karşı) ve güvenlik endişeleri de Rusya'nın Suriye politikasında belirleyici bir rol oynamıştır. Özellikle iç savaşın başlarında Türkiye'nin Rusya ile uyumsuz politikaları, Rusya'nın Esad yanlısı politikalarını pekiştirmiştir. Bu durum, Rusya'nın hem bölgesel güç dengelerini koruma çabalarını hem de Suriye'deki stratejik çıkarlarını güçlendirme amacını yansıtmaktadır. Bu bağlamda Rusya, bölgesel dengeleri sağlamanın yanı sıra Batı ile yürüttüğü küresel rekabette öne çıkmak için Suriye'deki krizin çözümüne yönelik başlatılan tüm diplomatik platformlarda öncü bir rol üstlenmiş ve etkisini güçlü bir şekilde ortaya koymuştur.

4.1.1.2.Ara Değişkenler

Rusya'nın Suriye politikasını etkileyen ara değişkenler incelendiğinde öncelikle karar alıcıların algılarının bu politikayı nasıl şekillendirdiğine odaklanmak gerekmektedir. Bu bağlamda Putin'in iç politik meşruiyeti belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Vladimir Putin'in uzun süredir devam eden iktidarı iç politikada güçlü bir merkezileşmiş yönetim modeline dayanmaktadır. Ekonomik krizler veya toplumsal sorunlar gibi içsel dinamikler merkezdeki iktidarın meşruiyetini sorgulatabilecek potansiyele sahip olduğu için bu tür durumlarda karar alıcılar tehdit algısını yükselterek iç sorunların görünürlüğünü azaltma yoluna gitmektedir. Nitekim 2014 ve 2015 yıllarındaki ekonomik kriz esnasında Rusya, DEAŞ terör örgütünü önemli bir dış tehdit olarak nitelendirip Suriye'ye müdahale ederek iç politik konsolidasyonu sağlama yolunda stratejik bir adım atmıştır.

Rusya'nın güvenlik ve istihbarat teşkilatları da ülkenin dış politikasında etkin rol oynayan kilit karar alıcılar arasında yer almaktadır. Bu kurumlar, Rusya'nın bölgesel stratejik hedeflerine ulaşmasına yönelik planlamalar yaparak Suriye'deki askeri operasyonların yürütülmesinde ve dış politika oluşturma süreçlerinde önemli bir etki göstermektedir. Rus askeri yetkililer, Suriye'yi Rusya'nın güvenlik ve güç projeksiyonu açısından kritik bir alan olarak görmekte olup özellikle Rusya'nın eski Sovyet coğrafyası dışında sahip olduğu tek askeri üs konumunda olan Tartus ve Hmeymim üslerinin korunmasının (Oligie, 2019, s. 98) ve bu amaçla 2017 yılında

Suriye yönetimiyle yaptıkları anlaşmanın (Hamzaoğlu, 2021, s. 178) Rusya'nın bölgedeki nüfuzunun devam ettirilmesi için stratejik önem taşıdığını düşünmektedir. Rusya'nın Suriye'deki askeri varlığı aynı zamanda "güçlü Rusya" imajını pekiştirme ve milliyetçi duyguları güçlendirme amacına hizmet eden bir araç olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Suriye'deki askeri varlık, Rusya'nın küresel etkisini artırma ve iç politik destek sağlama hedefleriyle de uyumlu bir dış politika aracı olarak öne çıkmaktadır.

Karar alıcıların algılarının yanı sıra ara değişken olarak değerlendirilen yerel dinamikler de Rusya'nın Suriye politikasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda Rusya'daki sosyal ve kültürel dinamikler Rusya'nın Suriye politikasında etkili olmaktadır. Rus dış politikası, özellikle milliyetçi ve güçlü devlet retorisiyle halka sunulduğu için toplumun geniş kesimi dış müdahaleleri "güçlü bir Rusya" ideali doğrultusunda desteklemektedir. Bu bağlamda Suriye'ye yapılan askeri müdahaleler toplumda olumlu bir algı yaratmış ve hükümetin politikalarını meşrulaştırmıştır. Ayrıca Rus Ortodoks Kilisesi'nin Orta Doğu'yu Hristiyanlık açısından önemli bir bölge olarak görmesi ve bu doğrultuda Rusya'ya teşvikte bulunması da dini bir boyut katarak Rusya'nın Suriye'deki varlığını meşrulaştırmıştır. Örneğin Başpiskopos Nikolaj Balashov'un Rusya'nın Orta Doğu'daki Hristiyanları koruma misyonuna yaptığı vurgu (Faropoulos, 2015, s. 23), Moskova'nın müdahalesine dini bir boyut kazandırarak bu müdahaleyi hem iç kamuoyuna hem de uluslararası topluma daha kabul edilebilir kılmaya hizmet etmiştir.

Rusya'nın çok etnikli yapısı ve bu yapının Orta Asya, Kafkasya ve Orta Doğu gibi bölgelerde şekillendirdiği çıkar ağları, Moskova'nın Suriye politikasını etkileyen önemli yerel dinamikler arasında yer almaktadır. Suriye iç savaşı sürecinde çok sayıda Çeçen kökenli savaşçının DEAŞ ve El Nusra gibi örgütlere katılması, ülke içinde radikalleşme riskini artıran bir tehdit olarak değerlendirilmiş ve bu durum Rusya'nın Suriye'ye askeri müdahale kararında belirleyici olmuştur. Çeçenistan lideri Ramazan Kadirov'un bu müdahaleye açık destek vermesi (Kerimoğlu, 2016) Rusya'nın 'küresel terörle mücadele eden bir aktör' söylemini güçlendirirken iç güvenlik kaygılarıyla dış politika tercihleri arasındaki bütünleşmeyi de gözler önüne sermektedir. Bu strateji, Rusya'nın hem iç kamuoyunu güvenlik politikaları etrafında konsolide etmesine hem de uluslararası düzlemde müdahalesine meşruiyet kazandırmasına olanak tanımıştır.

Rusya'nın Suriye politikasını etkileyen son ara değişken, 2022 yılında Rus ordularının Ukrayna'ya girmesiyle başlayan çatışma sürecidir. Rusya, Ukrayna'daki savaşını diplomatik açıdan meşrulaştırmak amacıyla Suriye'deki işbirliklerini güçlendirmeye yönelmiştir. Bu süreçte Suriye'deki mevcut durum ve çatışmalar Rusya'nın 2022 sonrasında Astana sürecinde Türkiye ve İran ile olan ilişkilerini yeniden şekillendirmesine yol açmıştır. Öte yandan, Rusya dış politika önceliği haline gelen ve kaynaklarının büyük bir kısmını tüketen Ukrayna'ya yoğun bir şekilde odaklandığı için Suriye'deki birliklerinin sayısını (her ne kadar Ukrayna savaşı için belirleyici bir sayıda olmasa da) ve Suriye'ye olan insani yardımını azaltmak durumunda kalmış ve Suriye'de çatışan tarafları uzlaştırmak için çözüm yolları arayışına girmiştir (Smagin, 2023). Bu bağlamda Esad rejimi devrilmeden önce özellikle Türkiye ile Suriye'nin yeniden diplomatik temas kurlmaları için büyük çaba harcamıştır.

Suriye İç Savaşının Türkiye ve Rusya Üzerindeki Yansımaları ve İkili İlişkilere Etkisi...

Dö-nem	Bağımsız Değişken	Ara Değişkenler	Bağımlı Değişken
2011-2012	-Arap Baharı'nın yayılması ve rejim değişikliği dalgası -Batı'nın Suriye Politikası	-Rusya'nın Orta Doğu'daki etkisini koruma isteği -Tartus ve Hmeymim üslerinin önemi	- Esad Rejimi'ne Diplomatik Destek • Cenevre Süreci -BMGK Veto Kartı
2013-2015	-ABD'nin Suriye'ye yönelik olası askeri müdahale tehdidi -Bölgesel rekabet ve nüfuz mücadelesi • Rusya'nın Körfez ülkeleri ve Türkiye ile uyumsuz politikaları	-Suriye'nin Rusya'nın bölgesel nüfuzu açısından stratejik değeri -Rus Ortodoks Kilisesinin etkisi -Kırım ilhakı -Rusya'daki ekonomik kriz -İran ve diğer bölgesel müttefiklerle koordinasyon	- Askeri Destek Artışı • Suriye'ye askeri danışmanlar gönderildi, silah ve lojistik destek sağlandı. - BMGK Veto Kartı - Diplomatik Müzakere Süreci • Cenevre görüşmeleri
2015-2018	-DEAŞ'ın bölgedeki yükselişi ve uluslararası terör tehdidi -ABD'nin Suriye'deki etkisini dengeleme çabası	-Karar alıcıların algıları • Putin'in iç konsolidasyonu sağlama isteği • Güvenlik ve istihbarat teşkilatlarının etkisi -Yerel Dinamikler • Suriye'deki ekonomik faktörler • Rus medyasının gücü	- Doğrudan Askeri Müdahale - Diplomatik Platformlarda Çözüm Arayışı • Moskova Görüşmeleri • Astana Süreci • Soçi görüşmeleri - BMGK Veto Kartı
2019-2020	-ABD'nin bölgedeki askeri varlığını azaltma kararı	-Rusya'nın diplomatik nüfuzunu artırma isteği • Bölgesel aktörlerle ilişkileri geliştirme çabası (Özellikle Türkiye ve İran) -Suriye'deki savaşın maliyetinin artması ve istikrar ihtiyacı	Siyasi Çözüm Arayışları • Astana süreci kapsamında Türkiye ve İran ile işbirliği geliştirildi; anayasa komisyonu çalışmalarına destek verildi.
2021-2022	-Suriye içindeki askeri ve stratejik durum • Esad rejiminin ipleri büyük ölçüde eline alması -İran'ın bölgede artan rolü	-İç politika faktörler ve milliyetçi duygular -Rusya-Ukrayna Savaşı • Batı'nın ekonomik yaptırımları	İstikrar ve Yeniden Yapılanma • Rusya, Suriye'nin yeniden inşasına yönelik çabalarını artırdı • Rusya, Suriye'deki denetimini sağlamlaştırmaya adına İran'la uyum içinde çalışmayı sürdürmüştür.
2023-2024	ABD ve Batılı ülkelerin Suriye politikasındaki belirsizlik	-Ukrayna krizi sonrası artan izolasyon ve Suriye'de nüfuzu artırma gerekliliği -Suriye'deki etkinliğini bölgedeki diğer güçlerle dengeleme isteği	Çok Taraflı Diplomasiyi Sürdürme ve Ekonomik Etkiyi Artırma

Tablo-2: Rusya'nın Suriye Politikasının Neoklasik Realist Analizi

5. Suriye İç Savaşının Türkiye-Rusya İlişkilerine Etkisi

Suriye iç savaşı sürecinde Türkiye ve Rusya farklı gerekçelere dayanan ve birbirinden tamamen farklı politikalar izlemiştir. Türkiye, Esad rejiminin halkın demokratik taleplerine yanıt vermemesi üzerine özellikle Batılı devletlerle uyum içinde hareket ederek muhalefeti desteklemiştir; Rusya ise iç savaşın başından itibaren Esad yönetiminin yanında yer alarak askeri ve diplomatik desteğini sürdürmüştür. Bu yaklaşım farkı, 2014 yılında düzenlenen Türkiye-Rusya Üst Düzey İşbirliği Konseyi toplantısında (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2014b) yapılan açıklamalarda da belirgin şekilde ortaya çıkmıştır; Putin'in "Esad seçimle iş başına geldi" vurgusuna karşılık Erdoğan, "Darbeciler de yüksek oy oranlarıyla göreve gelir; Suriye'de tüm kesimlere temsil hakkı tanınmadı" (Milliyet, 2014) ifadeleriyle itiraz etmiştir.

Rusya ile Türkiye'yi Suriye bağlamında karşı karşıya getiren bir diğer önemli konu, Türkiye'nin PKK/PYD ve YPG'yi terör örgütü olarak tanımlamasına karşın, Rusya'nın bu gruplara destek vermesidir. Özellikle DEAŞ'ın bölgede artan etkinliğiyle birlikte terörle mücadele konusu iki ülkenin politikalarındaki farklılıkları daha da belirgin hale getirmiştir. Bu bağlamda, BM 70. Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in "Şu anda Irak ve Suriye gibi terörle mücadele eden ülkelere yardım ediyoruz. Suriye ordusu ile işbirliği yapmayı reddetmek hatadır. Suriye'de Esad hükümeti ve Kürt milisler dışında hiç kimse IŞİD'le gerçek anlamda mücadele etmiyor" (NTV, 2015) ifadeleri, iki ülkenin terörle mücadeleye ilişkin hassasiyetlerinin ve önceliklerinin ne denli farklı olduğunu ortaya koymaktadır.

24 Kasım 2015'te bir Rus SU-24 uçağının yapılan ihtarlara rağmen Türk hava sahasını ihlal etmesi üzerine Suriye sınırları içerisinde düşürülmesi ise Türkiye ile Rusya'yı somut anlamda karşı karşıya getirmiş ve ikili ilişkiler üzerinde diplomatik, ekonomik, hatta askeri alanlarda önemli sonuçlar doğurmuştur. Rusya, yaşanan hadise neticesinde Türk tarafının özür dilemesini ve zararları tazmin etmesini isterken aynı zamanda hızlıca ekonomik ve siyasi yaptırımları uygulamaya koymuştur. Bu kapsamda, belirli Türk ürünlerinin ithalatına ambargo getirilmiş, Türk vatandaşlarına yönelik vize muafiyetleri askıya alınmış ve Rus vatandaşlarına Türkiye'ye seyahat etmemeleri yönünde uyarılar yapılmıştır (Isachenko, 2024, s. 5). Yaptırımlar neticesinde 2014 yılında yaklaşık 31 milyar dolar seviyesinde olan iki ülke arasındaki ticaret hacmi, 2016 yılının ilk yarısında yüzde 41,1 oranında azalarak 7,3 milyar dolara gerilemiştir. Benzer şekilde, Türkiye'yi ziyaret eden Rus turist sayısı da bir önceki yıla kıyasla yüzde 84 oranında düşüş göstermiştir (Hürriyet, 2016). Ayrıca Rusya'da yaşayan ya da iş için Rusya'ya giden Türklere yönelik ciddi bürokratik zorluklar çıkarılmıştır. Kriz, enerji iş birliği projelerini de olumsuz etkilemiş; Türk Akımı Doğal Gaz Boru Hattı ve Akkuyu Nükleer Santrali projeleri askıya alınmıştır. Bununla birlikte Rusya'nın Hmeymim Hava Üssü'ndeki savunma önlemleri çerçevesinde Türk uçaklarının düşürülme riski nedeniyle Türkiye, DEAŞ karşıtı uluslararası koalisyonu sağladığı desteği çekmek zorunda kalmıştır (Erşen, 2016, s. 158). Bu gelişmeler, iki ülke arasındaki ilişkilerin stratejik alanlarda da sarsıldığını göstermektedir.

Haziran 2016'da başlayan Türkiye ile Rusya arasındaki yakınlaşma Suriye konusunda ortak mutabakat süreçlerini de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, 20 Aralık 2016 tarihinde Moskova Deklarasyonu'nu imzalayan Türkiye, Rusya ve İran, BMGK 2254 sayılı kararı doğrultusunda Suriye'de tesis edilecek siyasi sürece garantör ülke olarak katkı sağlayabileceklerini beyan etmiş ve DEAŞ ile El-Nusra gibi terör örgütlerine karşı ortak mücadele yürüteceklerini taahhüt etmişlerdir (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2016). Bu deklarasyonu Suriye'de rejim ve muhalifler arasında siyasi uzlaşi hedefiyle başlatılan ve ilki 23-24 Ocak 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen Astana süreci takip etmiştir. 2018'de düzenlenen 10. Astana görüşmeleri sonrasında ise Astana sürecini tamamlayıcı nitelikte Soçi görüşmelerine başlanmıştır (Ayvaz, 2020). 22 Ekim 2019'da imzalanan Soçi Mutabakatı ile Türkiye ve Rusya, Barış Pınarı Harekatı kapsamındaki bölgenin ortak Türk-Rus devriyeleriyle korunmasına ve YPG'nin Türkiye-Suriye sınırından 30 kilometre dışına çıkarılmasına yönelik bir anlaşmaya varmıştır (T.C. Milli Savunma Bakanlığı, 2019). 2022 yılında Rusya, Ukrayna savaşı nedeniyle artan uluslararası baskının da etkisiyle, Suriye'de kalıcı bir barış sağlanması adına Türkiye-Suriye ilişkilerinde ilerleme kaydedilmesi için çaba göstermiş ve bu çerçevede, Türkiye ve Suriye savunma bakanları Aralık 2022'de Moskova'da ilk kez bir araya gelmiştir (Euronews, 2022).

6. Suriye'de Yaşanan Son Gelişmeler Işığında Bir Değerlendirme

Suriye'de 27 Kasım 2024 tarihinde Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) liderliğindeki muhalif gruplar, Halep ve İdlib bölgelerinde hükümet güçlerine karşı geniş çaplı saldırılar başlatmıştır. 7 Aralık'ta ise Halep, Hama, Deyr ez-Zor, Dera ve Humus gibi birçok önemli kent muhalif grupların kontrolüne geçmiştir. Muhaliflerin hızlı ilerleyişi 8 Aralık'ta Şam'ın ele geçirilmesi ve Esad'ın Rusya'ya kaçmasıyla sonuçlanmış ve böylece 61 yıllık Baas rejiminin sona ererek Suriye'de yeni bir dönemin kapıları aralanmıştır. Mart 2025'te ise Suriye'de beş yıllık geçiş hükümetinin kurulduğu açıklanmıştır. (Euronews, 2025)

2016 yılına kadar El-Kaide'nin Suriye kolu olan El Nusra içinde faaliyet gösteren Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ), 2016 sonrasında bu yapıdan ayrıldığını ve bağımsız bir çizgide hareket edeceğini açıklamış olsa da Türkiye, Rusya ve birçok Batılı ülke tarafından terör örgütü olarak tanımlanmaya devam etmiştir (Heller, 2024). Gerçek ismi Ahmed eş-Şera olan HTŞ lideri Ebu Muhammed Colani bu bağlamda son yıllarda önceliğini örgütün uluslararası terör listelerinden çıkarılmasına vermiştir. Suriye'deki yeni sürece liderlik eden Colani, oluşturulacak yeni yönetim yapısında azınlıklara karşı herhangi bir ayrımcılığın yapılmayacağını ve tüm Suriye halkının yönetimde söz sahibi olacağını vurgulayan kapsayıcı açıklamalarda bulunmuş (Independent Türkçe, 2024) ve Batı medyasına Suriye'nin bir arada yaşama geçmişini ve kurumsal yönetime bağlılığını teyit eden röportajlar vererek ılımlı bir imaj yansıtmaya çalışmıştır (Heller, 2024).

Suriye meselesi 2011 yılından itibaren Türkiye'nin sadece önemli bir dış politika sorunu değil, aynı zamanda iç politik gelişmelerin merkezinde yer alarak Türk iç siyaseti ve uluslararası ilişkilerinin dinamiklerini şekillendiren kritik bir konu haline gelmiştir. Devrik lider Beşar Esad, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Suriye'nin geleceğini inşa etmeye yönelik defalarca uzattığı iş birliği elini değerlendirememiş ve nihayetinde muhalif güçler tarafından iktidardan uzaklaştırılmıştır. Bu bağlamda, Esad sonrası dönemde oluşturulacak yeni siyasi yapıda Türkiye'nin önemli bir aktör olarak yer alması beklenmektedir. Bu dönemde Türkiye'nin öncelikli hedefleri, sınır güvenliğinin sağlanması, SDG liderliğinde kurulabilecek bir terör devletin engellenmesi ve Suriyeli mültecilerin güvenli bir şekilde ülkelerine dönüşlerinin sağlan-

ması olacaktır. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın da vurguladığı üzere, Suriyeli muhaliflerin başlattığı operasyonun ardından Türkiye, operasyonun kansız, sorunsuz ve mümkün olan en düşük maliyetle gerçekleştirilmesi amacıyla HTŞ ve diğer muhalif güçlerle iletişim kurmuştur (Daily Sabah, 2024). Ayrıca Türkiye, Suriye'de kurulacak yeni yönetimin kapsayıcı ve meşru olabilmesi için hem sahada hem de müzakere masasında aktif bir rol oynayacağını göstermiştir. Bu kapsamda, MİT Müsteşarı İbrahim Kalın'ın Şam'a giderek HTŞ lideri Ebu Muhammed Colani ile gerçekleştirdiği görüşmeler (NTV, 2024), uluslararası topluma verilen mesajlar açısından stratejik bir öneme sahiptir.

Beşar Esad iktidarının hızlı bir şekilde devrilmesi ve Moskova'ya kaçması, Rusya'nın Suriye politikaları bağlamında da birçok kesim tarafından şaşkınlıkla karşılanmıştır. Zira Suriye rejiminin en büyük destekçilerinden olan ve 2015 yılında Suriye'de doğrudan operasyon yürüten Rusya, artık Esad'ın yanında olmayacağını göstermiştir. ABD'de başkanlık seçimlerini kazanan Trump'ın iktidara geldikten sonra Ukrayna savaşını sona erdireceğine dair açıklamalar yapmasıyla da Rusya tüm odağını Ukrayna'daki kazanımlarına çevirmiştir. Dolayısıyla muhalif güçlerin Suriye'deki hızlı ilerleyişi karşısında Rusya retorikte Esad'ın yanında olsa da pratikte çatışmaları sona erdirecek siyasi bir süreç için taraflar arasında diyalog çağrısı yapmaya başlamıştır. Bu bağlamda Kremlin'in muhaliflerin Şam'ı neredeyse kansız bir şekilde ele geçirmesini kolaylaştırarak diplomatik bir avantaj sağlamayı hedeflediğine dair yorumlar da yapılmaktadır (Graham, 2024). Bütün bunlarla birlikte, Rusya'nın Esad rejiminin devrilmesine sessiz kalması ve dikkatini Ukrayna'ya yöneltmesi Suriye'deki stratejik kazanımlarından vazgeçtiği anlamına gelmemektedir. Zira Rusya muhalif güçlerin Şam'ı ele geçirmesinden sadece birkaç saat sonra söylem değişikliğine giderek muhalif güçler için "terörist grup" yerine "Suriye'nin silahlı muhalefeti" ifadelerini kullanmış ve Moskova'daki Suriye büyükelçiliğindeki bayrak, muhalefetin kullandığı bayrakla değiştirilmiştir (Graham, 2024). Dolayısıyla Rusya'nın yukarıda ayrıntılarıyla anlatılan nedenlerden dolayı Suriye'den çekilmesi Orta Doğu ve Afrika politikalarını da sekteye uğratma potansiyeli taşıdığı için böyle bir ihtimal şu an için beklenmemektedir. Nitekim Rusya'nın Tartus ve Lazkiye'deki kazanımları için muhalif güçlerden garanti aldığına dair haberler bulunmakta ve bu üslerdeki işleyişin aynı şekilde devam edeceği belirtilmektedir (TASS, 2024). Bu stratejik esneklik Rusya'nın Orta Doğu politikalarında yalnızca bir rejime değil, bölgedeki kalıcı çıkarlarına odaklandığını göstermektedir.

Türkiye'nin desteklediği SMO (Suriye Milli Ordusu) birlikleri ile öncülüğünü HTŞ'nin yaptığı muhalif grupların bir operasyon başlatması ve fakat Rusya'nın bu kez proaktif bir politika geliştirmemesi ve rejiminin devrilmesi neoklasik realizm bağlamında bir dış politika çıktısı (bağımlı değişken) olarak değerlendirilebilir. Bu çıktının ortaya çıkmasında ise hem uluslararası sistemdeki birçok faktör (Rusya ve İran'ın desteklememesi, ABD'de Trump'ın iktidara gelişi) hem de Suriye'nin iç yapısal sorunları etkili olmuştur. Yaşanan son gelişmeler ışığında Türk-Rus ilişkilerine bakıldığında ise uluslararası sistemde ve dolayısıyla Suriye'de önemli bir parametre olan Baas rejimin çökmesi hem Türkiye ve Rusya'nın Suriye politikalarını hem de Türk-Rus ilişkilerinin dinamiklerini etkileme potansiyeline sahiptir. Bu makalenin kaleme alındığı tarihte olayların ve sürecin çok şeye gebe olduğu farkındalığının bir kenarda tutulması kaydıyla Türkiye'nin geçmişteki Astana ve Soçi süreçlerinden edindiği deneyimler, bu yeni dönemde Moskova ile benzer iş birliği modellerinin devam edebileceğini göstermektedir. Rusya'nın pragmatik yaklaşımı ve Türkiye'nin jeopolitik kaygıları, Esad sonrası dönemde de iki ülkenin zorunlu bir iş birliği içinde hareket etmesine yol açabilir. Ancak bu süreçte her iki tara-

fin iç dinamikleri ve liderlik algıları, Türk-Rus ilişkilerinin seyrinde belirleyici olacaktır. Özellikle Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde PYD/YPG'ye yönelik güvenlik kaygıları ve Rusya'nın bölgedeki stratejik pozisyonunu koruma hedefi, ilişkilerde yeni bir denge arayışını zorunlu kılacaktır. Bu bağlamda neoklasik realizmin öngördüğü üzere Esad sonrası Türk-Rus ilişkileri hem uluslararası sistemdeki güç dinamikleri hem de her iki ülkenin içsel kaygıları ve liderlik tercihleri tarafından şekillenecektir. Bu süreç, rekabet ve iş birliğinin eş zamanlı olarak sürdürüldüğü bir döneme işaret etmektedir.

7. Sonuç

Bu çalışmada Türkiye ile Rusya'nın Suriye politikaları ve bu politikaların ikili ilişkilere yansımaları neoklasik realizm perspektifinden ele alınarak incelenmiştir. Bu bağlamda her iki ülkenin Suriye'deki stratejik tercihlerinin sadece uluslararası sistemin yapısal faktörleriyle değil, aynı zamanda iç politik dinamikler, liderlik stratejileri ve devlet içindeki çıkar gruplarının etkisiyle şekillendiği ortaya konulmuştur.

Türkiye'nin 2011 sonrasındaki Suriye politikasına bakıldığında uluslararası sistemdeki gelişmelerin yanı sıra iç politik faktörlerden de büyük oranda etkilendiği görülmektedir. Örneğin Çözüm Süreci gibi iç politik girişimlerin ve 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında güvenlik odaklı yaklaşımların Türkiye'nin Suriye politikasını büyük oranda etkilediği görülmüş ve bu süreçte özellikle sınır güvenliği, göç baskısı ve Kürt hareketinin Suriye'deki yükselişi gibi tehditler öncelik kazanmıştır. Ayrıca ara değişken olarak nitelendirilebilecek karar alıcıların algıları ve birtakım yerel dinamikler de karar alma süreçlerinde çoğu zaman belirleyici olmuştur. Bu bağlamda iç siyasette AK Parti'nin güç konsolidasyonu, MHP ile kurulan ittifak ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş gibi gelişmelerin yanı sıra Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın siyasi tercihleri de Suriye politikasının şekillenmesinde etkili olmuştur. Diğer taraftan Rusya'nın Suriye politikasının da benzer şekilde içsel ve dışsal faktörlerin etkileşimi neticesinde oluştuğu görülmektedir. Rusya, örneğin 2015 yılındaki müdahalesi ile hem bölgedeki jeopolitik etkisini artırmayı hem de uluslararası sistemde yeniden büyük güç statüsü kazanmayı hedeflemiştir. Ancak bu stratejik hamle aynı zamanda Vladimir Putin'in otoriter liderlik tarzı, karar alma süreçlerindeki merkezîyetçilik ve Rus iç siyasetindeki güvenlikçi yönelimin bir yansıması olarak da karşımıza çıkmaktadır. Neoklasik realizm çerçevesinde değerlendirildiğinde, her iki ülkenin Suriye politikalarının farklı ulusal güvenlik algıları ve stratejik öncelikler doğrultusunda şekillendiği ve bu durumun taraflar arasında belirgin politika farklılıkları doğurduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Türkiye ve Rusya Batı ile yaşadıkları gerilimleri dengelemek, sahadaki maliyetleri azaltmak ve uluslararası pazarlık gücünü artırmak amacıyla belirli düzeyde işbirliği arayışına yönelmişlerdir. Dolayısıyla, Türkiye-Rusya ilişkileri neoklasik realizmin öngördüğü biçimde hem dışsal tehditlerin hem de içsel faktörlerin etkileşimiyle şekillenmiş ve Suriye krizinde taraflar arasında hem rekabeti hem de işbirliğini mümkün kılan esnek ve pragmatik bir ilişki dinamiğini ortaya çıkarmıştır.

KAYNAKÇA

- AFAD (2023). 06 Şubat 2023 Kahramanmaraş (Pazarcık Ve Elbistan) Depremleri Saha Çalışmaları Ön Değerlendirme Raporu. Erişim Tarihi: 12.09.2024 <https://deprem.afad.gov.tr/content/137>
- AFRIDI, M. K., & JIBRAN, A. (2018). "Russian Response to Syrian Crisis". *Strategic Studies*, 38(2), 56-70.
- ALAGHA, M. (2024). "Political Economy Dynamics of Russia's Intervention in Syria". *International Journal of Research in Business and Social Science* (2147-4478), 13(1), 362-371.
- ALAGÖZ, B. (2023). *ABD'nin Suriye Politikası ve İran'a Yansımaları*: İram Yayınları.
- ALIM, E. (2023). "Prudence as an Antidote to Foreign Policy Adventurism: The Case of Turkey in the Syrian Crisis". *Global Society*, 37(2), 292-314.
- ANADOLU AJANSI. (2011). Suriye'den Türkiye'ye Yeni Yaptırım. Erişim Tarihi: 01.08.2024 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyeden-turkiyeye-yeni-yaptirim/390954>
- ANADOLU AJANSI. (2013.07.30). "Salih Müslim'in Ziyareti Önceden Planlanmıştı." Erişim Tarihi: 28.08.2024 <https://www.aa.com.tr/tr/politika/salih-muslimin-ziyareti-onceden-planlanmisti/229000>
- ANADOLU AJANSI. (2015.02.22). "Şah Fırat Operasyonu" ile Türkiye'deler. *Anadolu Ajansı*. Erişim Tarihi: 03.11.2024 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/sah-firat-operasyonu-ile-turkiyedeler/72924>
- ATAMAN, M., & ÖZDEMİR, Ç. (2018). "Turkey's Syria policy: Constant objectives shifting priorities". *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 13-36.
- AYDIN, G. Ş. (2022). "Suriye Savaşı'nda Avrupa Birliği (AB)'nin Mülteci ve Sığınmacı Siyaseti". *Liberal Düşünce Dergisi*(105), 107-134.
- AYVAZ, Z. (2020). "Astana ve Soçi Süreçlerinin Türk-Rus İlişkilerine Etkileri". *Diplomasi Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 46-63.
- BIERSACK, J., & O'LEAR, S. (2014). "The Geopolitics of Russia's Annexation of Crimea: Narratives, Identity, Silences, and Energy". *Eurasian geography and economics*, 55(3), 247-269.
- BİLGİN, R., ... SEZGİN, F. (2022). "Turkey's Syrian Policy under Justice and Development Party Rule after 2009". *Amazonia Investiga*, 11(56), 264-277.
- BISHKU, M. B. (2012). "Turkish-Syrian Relations: A Checkered History". *Middle East Policy*, 19(3), 36-53.
- BORSHCHEVSKAYA, A. (2013). "Russia's Many Interests in Syria". *The Washington Institute*, 24.
- BOWEN, W., ... MORAN, M. (2020). "The Obama Administration and Syrian Chemical Weapons: Deterrence, Compellence, and The Limits of the "Resolve Plus Bombs" Formula". *Security Studies*, 29(5), 797-831.

- BOYNUKARA, A. (2021.07.26). "Çözüm Süreci Neden Bitti? *Perspektif*." Erişim Tarihi:03.09.2024 <https://www.perspektif.online/cozum-sureci-neden-bitti-2/>
- CHIRIATTI, A. (2017). "European and Turkish Humanitarian Response During the Syrian Crisis". *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies*, 11(2), 40-54.
- CHULOV, M., . . . SAMPLE, I. (2013.08.22). "Syria Conflict: Chemical Weapons Blamed As Hundreds Reported Killed". *The Guardian*.
- CNN TÜRK. (2012). "Türk Savaş Uçağı Suriye Karasularında Düştü". *CNN Türk*. Erişim Tarihi: 03.09.2024 <https://www.cnnturk.com/turkiye/turk-savas-ucagi-suriye-karasularinda-dustu-73657>
- ÇALIŞKAN, B. (2016). "Rusya-Suriye İlişkileri ve Ortadoğu Krizlerine Etkisi". *İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi*, 14.
- DAILY SABAH. (2024.12.16). Türkiye Urges Unity To Avoid 'Outside Intervention' In Post-Assad Mideast. *Daily Sabah*. Erişim Tarihi: 18.12.2024 <https://www.dailysabah.com/politics/turkiye-urges-unity-to-avoid-outside-intervention-in-post-assad-mideast/news>
- DEMİR, A. F. (2016). "Türkiye-Rusya İlişkilerinde Suriye Krizinin Yansımaları ve Etkileri". *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 139-151.
- DOBROKHOTOV, R. (2017.04.08). The Chemical Brothers: Putin and Assad. What Would Russia's Support for Assad Cost Vladimir Putin? *Aljazeera*. Erişim Tarihi: 03.11.2024 <https://www.aljazeera.com/opinions/2017/4/8/the-chemical-brothers-putin-and-assad>
- EKŞİ, M. (2018). "Türk Dış Politikasının Ultimo Ratiosu: Yumuşak Güçten Sert Güce Türkiye'nin Suriye Politikası". *Karadeniz Araştırmaları*(60), 71-99.
- EL ABDI, N. (2021). "Energy and Geo-Economics: Evidence Underpinning Russian Intervention in Syria". *Journal of Liberty and International Affairs*, 6(03), 38-51
- ERŞEN, E. (2016). "Suriye Sorunu Gölgesinde Türkiye-Rusya İlişkilerinde Normalleşme Süreci". *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 153-171.
- EURONEWS (2025.03.30). "Suriye'de Ramazan Bayramı Arifesinde Yeni Geçiş Hükümeti Yemin Etti". Euronews. Erişim Tarihi: 28.04.2025
- EURONEWS. (2022.12.28). "Türkiye, Rusya ve Suriye Savunma Bakanları Moskova'da Bir Araya Geldi". *Euronews*. Erişim Tarihi: 11.09.2024 <https://tr.euronews.com/2022/12/28/turkiye-rusya-ve-suriye-savunma-bakanlari-moskovada-bir-araya-geldi>
- FAROPOULOS, C. (2015). "The Vatican and the Russian Orthodox Church in the Middle East: A Match Made in Heaven". *Middle East Bulletin*, 28.
- FOREIGN AFFAIRS. (2024.12.16). "In the Wake of Assad's Fall, the Biggest Threat Is Chaos". *Foreign Affairs*. Erişim Tarihi: 17.12.2024 <https://www.foreignaffairs.com/syria/how-hold-syria-together>

- FRAIHAT, E., ... ALJRIBIA, A. A. (2024). "Turkish Intervention Strategy in Northern Syria (2011-2023 AD)". *Multidisciplinary Reviews*, 7(11), 2024246-2024246.
- GLOBAL DEFENSE NEWS. (2011.11.29). "Russian Warships, Including Admiral Kuznetsov Aircraft Carrier, Head For Syria". Erişim Tarihi: 12.09.2024 <https://armyrecognition.com/news/navy-news/2011/russian-warships-including-admiral-kuznetsov-aircraft-carrier-head-for-syria>
- GRAHAM, T. (2024. 10.12). What Assad's Fall Means for Russia in the Middle East. *Council on Foreign Relations*. Erişim Tarihi: 14.12.2024 <https://www.cfr.org/expert-brief/what-assads-fall-means-russia-middle-east>
- HABERTÜRK. (2013). Muhaliflere Allah'ın Yardımı Yakındır. *HaberTürk*. Erişim Tarihi: <https://www.haberturk.com/gundem/haber/847449-muhaliflere-allahin-yardimi-yakindir>
- HABERTÜRK. (2014.10.05). "PYD Lideri Ankara'da." Erişim Tarihi: 09.09.2024 <https://www.haberturk.com/dunya/haber/996818-pyd-lideri-ankarada>
- HALE, W. (2019). "Turkey, the US, Russia, and the Syrian Civil War". *Insight Turkey*, 21(4), 25-40.
- HAMZAOĞLU, H. (2021). "Rus Jeopolitiğinde Deniz Gücünün Önemi ve Rusya Federasyonu'nun Güncel Akdeniz Stratejisi". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 16(1), 166-185.
- HEKIMOĞLU, K. Ç. (2021). "Suriye Krizi Bağlamında Rusya'nın Suriye Politikası". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 35(4), 1405-1422.
- HELLER, S. (2024.12.16). How to Hold Syria Together In the Wake of Assad's Fall, the Biggest Threat Is Chaos. *Foreign Affairs*. Erişim Tarihi: 17.12.2024 <https://www.foreignaffairs.com/syria/how-hold-syria-together>
- HÜRRİYET. (2011). "Başbakan Erdoğan'ın Obama Görüşmesi Sonrası Açıklamaları". Erişim Tarihi. Retrieved from <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/basbakan-erdoganin-obama-gorusmesi-sonrasi-aciklamalari-18786674>
- HÜRRİYET. (2016.11.23). Uçak Krizinin Yıldönümünde Rus Turist Kaybı Yüzde 84.
- İNAT, K. (2019). Rusya'nın Suriye Politikası ve İkilemleri. *Kriter*. Erişim Tarihi: 03.09.2024 <https://kriterdergi.com/dis-politika/rusyanin-suriye-politikasi-ve-ikilemleri>
- INDEPENDENT TÜRKÇE. (2024.12.06). "HTŞ Lideri Colani: Esad'ı Devirip Yeni Bir Yönetim Kuracağız." *Independent Türkçe*. Erişim Tarihi: 18.12.2024 <https://www.indyturk.com/node/750067/d%C3%BCnya/ht%C5%9F-lideri-colani-esad%C4%B1-devirip-yeni-bir-y%C3%B6netim-kuraca%C4%9F%C4%B1z>
- INOZEMTSEV, V. (2016). The Rationale and Goals of Russia's Syria Policy. In B. Frye (Ed.), *The Kremlin's Actions in Syria: Origins, Timing, and Prospects*, (ss. 21-25). Washington, DC: Dinu Patriciu Cente: Atlantic Council of the United States.

- INTERNATIONAL CRISIS GROUP. (2023). "Türkiye's Syria Policy after Erdoğan's Win". Erişim Tarihi: 27.08.2024 <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/east-mediterranean/turkiye-syria/turkiyes-syria-policy-after-erdogans-win>
- ISACHENKO, D. (2024). "Bilateral Priorities in Turkey–Russia Relations". *Russia and the Middle East*, 28(315).
- İZBUL, C. (2011). "Erdoğan: "Suriye İç Meselemiz, Gereğini Yapmak Durumundayız".." *Voa Türkçe*. Erişim Tarihi: 21.09.2024 <https://www.voaturkce.com/a/erdogan-suriye-ic-meselemiz-geregini-yapmak-durumundayiz-127078293/898713.html>
- İZZETGİL, E., & MURSHUDLU, R. (2021). "Suriye Krizi Bağlamında Rusya'nın Ortadoğu Politikasının Türkiye-Rusya İlişkilerine Etkisi". *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 5(1), 269-311.
- KELKİTLİ, F. A. (2016). Soğuk Savaş'tan Günümüze Rusya'nın Suriye Politikası: Ortadoğu Kapısını Açık Tutma Gayretleri. In H. Çomak, C. Sancaktar, & Z. Yıldırım (Eds.), *Uluslararası Politikada Suriye Krizi* (pp. 359-370): Beta Basım Yayım Dağıtım.
- KERİMOĞLU, Y. (2016). Çeçenistan'dan Suriye'ye Moskova'nın Vekâlet Savaşı. *İNSAMER*. Erişim Tarihi: 12.11.2024 <https://www.insamer.com/tr/cecenistandan-suriyeye-moskovanın-vekalet-savasi> 468.html
- KİRAZ, S. (2018). "Dış Politika Analizi Modeli Olarak Neoklasik Realizm: İkinci Dünya Savaşı Sırasındaki Türk Dış Politikasının Analizi". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 417-440.
- KİRAZ, S. (2020). "Türkiye'nin Doğrudan Müdahale Öncesi Dönemde Suriye İç Savaşı'na Yönelik Dış Politikasının Analizi". *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 99-140.
- KÖSEBALABAN, H. (2021). Transformation of Turkish Foreign Policy Toward Syria: The Return of Securitization. In *Erdoğan's Turkey* (pp. 96-105): Routledge.
- KÖSTEM, S. (2021). "Russian-Turkish Cooperation in Syria: Geopolitical Alignment with Limits". *Cambridge Review of International Affairs*, 34(6), 795-817.
- LOBELL, S. E. (2009). Threat Assessment, the State, and Foreign Policy: A Neoclassical Realist Model. In S. E. Lobell, N. M. Ripsman, & J. W. Taliaferro (Eds.), *Neoclassical realism, the state, and foreign policy* (ss. 42-74): Cambridge University Press.
- LOBELL, S. E., . . . TALIEFERRO, J. W. (2009). *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy*: Cambridge University Press.
- MAGUIRE, D. (2020). *A Perfect Proxy? The United States-Syrian Democratic Forces Partnership*: Virginia Tech Publishing.
- MEMİSOĞLU, F., & İLGİT, A. (2017). "Syrian Refugees in Turkey: Multifaceted Challenges, Diverse Players and Ambiguous Policies". *Mediterranean Politics*, 22(3), 317-338.
- MİLLİYET. (2014.12.02). "Esad Konusunda Mutabakat Yok." Erişim Tarihi: 02.10.2024 <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/esad-konusunda-mutabakat-yok-1977970>
- MOULIOUKOVA, D., & KANET, R. E. (2020). "Assertive Foreign Policy Despite Diminished Capabilities: Russian Involvement In Syria". *Global Affairs*, 6(3), 247-268.

- MOVAHEDI, S., & GHADBEIGY, Z. (2022). "Russia's Presence in the Syrian Crisis". *Research Journal of Humanities and Social Sciences*, 1(1), 1-9.
- NTV. (2015.09.28). "Putin: Esad Hükümeti Ve Kürt Milisler Dışında İşİd'le Savaşan Yok." Erişim Tarihi: 05.11.2024 <https://www.ntv.com.tr/dunya/putin-esad-hukumeti-ve-kurt-milisler-disinda-isidle-savasan-yok,hKrnXKyxTk-xd6tyvtl-6g>
- NTV. (2024.12.13). "MİT Başkanı Kalın Şam'da: Arabadaki Golani Ayrıntısı". NTV. Erişim Tarihi: 15.12.2024 <https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/mit-baskani-kalin-samda-arabadaki-golani-ayrintisi,4iNVXiha7UylRC61qW8WsQ/jCInXQ1P302okFdDxmKM9Q>
- OPCW. (2018.04.16). "National Assessment on the Chemical Attack of 7 April 2018 in Douma, Eastern Ghouta, Syrian Arab Republic and Syria's Clandestine Chemical Weapons Programme. Erişim Tarihi: 08.11.2024 https://www.opcw.org/sites/default/files/documents/EC/M-58/en/ecm58nat03_e_.pdf
- OLIGIE, C. N. (2019). "Why Russia is Involved in the Syrian Civil War: One Issue, Many Views". *Acta Universitatis Danubius. Relationes Internationales*, 12(1), 93-136.
- ORHAN, O. (2024). "Turkish Foreign Policy towards the Conflict in Syria". Erişim Tarihi: 05.10.2024 <https://www.harmoon.org/en/researches/turkish-foreign-policy-towards-the-conflict-in-syria/>
- ORTAGUS, M. (2019). ABD'den Suriye'ye Kimyasal Saldırı Uyarısı. *Voa Türkçe*. Erişim Tarihi: 06.10.2024 <https://www.voaturkce.com/a/abdden-suriyeye-kimyasal-saldiri-uyarisi/4927906.html>
- ÖZCAN, E. E. (2020, 29.12.2020). Suriye'de 2020'ye Bahar Kalkanı Harekatı Damgasını Vurdu. *Anadolu Ajansı*. Erişim Tarihi: 03.10.2024 <https://www.aa.com.tr/tr/bahar-kalkani-harekatı/suriyede-2020ye-bahar-kalkani-harekatı-damgasını-vurdu/2092130>
- PARKER, J. D. (2024). "Erdoğan and Asad's Slow Rapprochement: Too Weak to Make a Deal". Erişim Tarihi: 21.10.2024 <https://dayan.org/content/erdogan-and-asads-slow-rapprochement-too-weak-make-deal>
- PARKER, J. W. (2017). *Putin's Syrian Gambit: Sharper Elbows, Bigger Footprint, Stickier Wicket*: Institute for National Strategic Studies.
- PHILLIPS, C. (2013). "The Civil War in Syria: The Variety of Opposition to The Syrian Regime". *IEMed Mediterranean Yearbook*.
- PIEPER, M. (2019). "'Rising Power' Status and the Evolution of International Order: Conceptualising Russia's Syria Policies". *Europe-Asia Studies*, 71(3), 365-387.
- POLAT, D. Ş. (2020). "Türkiye'nin Suriye'nin Kuzeyindeki Askerî Harekâtının Amaçları ve Sonuçları". *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 16(33), 53-96.
- ROSE, G. (1998). "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy". *World politics*, 51(1), 144-172.
- SABAH. (2024.12.08). "Son Dakika: Esad Şam'ı Terk Etti İddiası! ABD'den Yeni "Kaçış" Açıklaması: Birkaç Gün İçinde... Sabah. Erişim Tarihi: 14.12.2024

<https://www.sabah.com.tr/dunya/son-dakika-esad-konusma-yapacak-mi-abdden-yeni-kacis-aciklamasi-birkac-gun-icinde-7186369>

SEVEN, Ü. (2022). "Russia's Foreign Policy Actions And The Syrian Civil War In The United Nations Security Council". *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, 24(6), 896-911.

SMAGIN, N. (2023). "Moscow's Original "Special Operation": Why Russia Is Staying in Syria". *Carnegie Politika*, 7. Retrieved from <https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2023/01/moscows-original-special-operation-why-russia-is-staying-in-syria?lang=en>

SOULEIMANOV, E. A. (2016). "Mission Accomplished? Russia's Withdrawal from Syria". *Middle East Policy*, 23(2).

SULIMAN, F., ... RAMANA MURTHY, R. (2024). "Travails of Conflict and Economic Development in Syria". *International Critical Thought*, 14(1), 97-118.

T24. (2019.03.26). "Binali Yıldırım: Suriyeli Sığınmacıları Gerekirse Kulaklarından Tutar Göndeririz". Erişim Tarihi:14.09.2024 <https://t24.com.tr/haber/binali-yildirim-suriyeli-siginmacilari-gerekirse-kulaklarindan-tutar-gondeririz,814105>

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI. (2014a). *Bizim Açımızdan PYD ve PKK Grupları ile Değil, Özgür Suriye Ordusu ve Peşmerge ile İş Birliği Kabul Edilebilir*. Erişim Tarihi: 04.10.2024 <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/1449/bizim-acimizdan-pyd-ve-pkk-gruplari-ile-degil-ozgur-suriye-ordusu-ve-pesmerge-ile-is-birligi-kabul-edilebilir>

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI. (2014b). Türkiye Cumhuriyeti-Rusya Federasyonu Üst Düzey İşbirliği Konseyi (ÜDİK) 5. Toplantısı. Erişim Tarihi:04.10.2024 <https://www.tccb.gov.tr/basin-aciklamalari/365/1698/turkiye-cumhuriyeti-rusya-federasyonu-ust-duzey-isbirligi-konseyi-udik-5-toplantisi>

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI. (2016, 20.12.2016). Rusya Federasyonu, Türkiye Cumhuriyeti ve İran İslam Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlarının Suriye İhtilafının Sonlandırılmasına Matuf Siyasi Süreci Yeniden Canlandırmak İçin Mutabık Kaldıkları Adımlara İlişkin Ortak Açıklama. *T.C. Cumhurbaşkanlığı*. Erişim Tarihi: 04.10.2024 <https://www.mfa.gov.tr/rusya-federasyonu -turkiye-cumhuriyeti-ve-iran-islam-cumhuriyeti-disisleri-bakanlarinin-suriye-ihtilafinin-sonlandirilmasina-mat.tr.mfa>

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI. (2019). "Etnik Kimliğine, İnancına ve Teninin Rengine Bakmadan Mazlum ve Mağdurlara Sahip Çıkmayı Sürdüreceğiz". *T.C. Cumhurbaşkanlığı*. Erişim Tarihi: 18.10.2024 <https://tccb.gov.tr/haberler/410/105800/-etnik-kimligine-inancina-ve-teninin-rengine-bakmadan-mazlum-ve-magdurlara-sahip-cikmayi-surdurecegiz->

T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2016.08.27). "No: 204, 27 Ağustos 2016, Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü- BM Ortak Soruşturma Mekanizması Raporu Hk." *T.C. Dışişleri Bakanlığı*. Erişim Tarihi: 21.11.2024 https://www.mfa.gov.tr/no_-204_-27-agustos-2016_-kimyasal-silahlarin-yasaklanmasi-orgutu--bm-ortak-sorusturma-mekanizmasi-raporu-hk_.tr.mfa

- T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2022.07.15). "Sayın Bakanımızın 15 Temmuz Hain Darbe Girişimi'ne İlişkin "Terörün Milliyeti, Etnik Kökeni Veya Dini Yoktur, FETÖ Tüm İnsanlığı Tehdit Ediyor" T.C. Dışişleri Bakanlığı. Erişim Tarihi: 27.10.2024 <https://www.mfa.gov.tr/sayin-bakanimizin-terorun-milliyeti-etnik-kokeni-veya-dini-yoktur--feto-tum-insanligi-tehdit-ediyor-baslikli-makalesi.tr.mfa>
- T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI. (2024). *Türkiye - Suriye Siyasi İlişkileri*. Erişim Tarihi: 27.10.2024 <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-suriye-siyasi-iliskileri-.tr.mfa>
- T.C. MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI. (2019.10.29). "22 Ekim Tarihinde Rusya Federasyonu ile Varılan Mutabakat Çalışmalarına İlişkin Basın Açıklaması." Erişim Tarihi: 27.10.2024 <https://www.msb.gov.tr/SlaytHaber/29102019-66715>
- TANGÖR, B., & ALPAYDIN, A. (2023). "Human Security Governance: The Case of Syrians in Turkey". *European Security*, 32(2), 314-334.
- TASS. (2024.12.17). "Special Military Operation In Syria Does Not Affect Brics Plans, Senior Diplomat Says". TASS. Erişim Tarihi: 18.12.2024 <https://tass.com/politics/1888501>
- TER, M. (2015). "The Caucasus Emirate, the Other Russian Front". *Notes Internationals CIDOB-Barcelona Centre for International Affairs*(129). Retrieved from <https://www.cidob.org/en/publications/caucasus-emirate-other-russian-front>
- THORNTON, R. (2018). "The Russian Military Commitment in Syria and the Eastern Mediterranean: Power, Prestige and Popularity". *The RUSI Journal*, 163(4), 30-38.
- TÜR, Ö. (2016). *Turkey-Syria Relations: Between Enmity and Amity*: Routledge.
- UNHCR. (2024). Türkiye Fact Sheet. Erişim Tarihi: <https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2024/10/bi-annual-fact-sheet-2024-09-turkiye.pdf>
- UNITED STATES MISSION. (2023.07.19). "Remarks at a UN General Assembly Meeting Following a Veto by Russia on a UN Security Council Resolution on Syria".
- VAROL, M. (2011.11.30). "İşte Suriye'ye Uygulanacak 9 Maddelik Yaptırım". *Milliyet*. Erişim Tarihi: 28.09.2024 <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/iste-suriyeye-uygulanacak-9-maddelik-yaptirim-1469276>
- WALTZ KENNETH, N. (1979). *Theory of International Politics*: Addison-Wesley Publishing Company.
- WHITE, G., & MCHENRY, W. (2020). "An Early Operational Analysis of Russian-Supplied T-90s In Syria". *The Journal of Slavic Military Studies*, 33(1), 1-21.
- WOHLFORTH, W. C. (1994). "Realism and the End of the Cold War". *International Security*, 19(3), 91-129.
- ZAHRA, R. F. (2017). "Securitization and De-securitization: Turkey-Syria Relations since the Syrian Crisis". *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies*, 11(2), 27-39.

EXTENDED ABSTRACT

The Syrian civil war remains a current crisis that shapes the strategic interests of regional and global actors while producing significant effects on world politics. Beginning in 2011, this conflict has profoundly impacted not only Syria but also the foreign policies of other states in the region. Two key actors involved in the Syrian conflict, Turkey and Russia, have played decisive roles in the course of the war, driven by their respective aims to protect their interests and enhance their power.

Turkey, sharing its longest land border with Syria, has not remained indifferent to the developments directly affecting its security policies. Since the onset of the civil war, Turkey has emerged as a significant regional actor influencing the war's trajectory through both military and diplomatic means. Russia, on the other hand, has pursued its geopolitical and geostrategic interests by actively engaging in military interventions and exercising its veto power in the United Nations Security Council (UNSC), thereby becoming a crucial force shaping the conflict's outcomes.

This study examines the Syrian policies of Turkey and Russia and their impact on bilateral relations through the lens of neoclassical realism. It demonstrates that both countries' strategic choices in Syria have been shaped not only by the structural factors of the international system but also by domestic political dynamics, leadership strategies, and the influence of interest groups within the state.

Turkey's post-2011 Syrian policy has been significantly influenced by domestic political factors. For instance, domestic initiatives such as the Solution Process (Çözüm Süreci) substantially impacted Turkey's approach to Syria. The termination of this process and shifts in domestic politics have steered Turkey's military and diplomatic strategies in Syria. Moreover, intervening variables, such as decision-makers' perceptions and certain local dynamics, have often been decisive in shaping policymaking processes. In this context, Turkey's policy toward Syria has evolved over time in parallel with domestic political fractures and power shifts, influenced by leadership preferences and internal balances of power.

Similarly, Russia's Syrian policy has been shaped by the interaction of internal and external factors. Russia's 2015 intervention in Syria is closely linked to domestic power struggles, leadership strategies, and global power competition. Through its military presence in Syria, Russia has sought to protect its strategic interests in the Middle East and reassert its status as a global power vis-à-vis the West. However, this pursuit has been influenced by President Putin's leadership style and the internal political structure of Russia, which have shaped both the decisions related to the intervention and its continuity.

The divergent policies pursued by Turkey and Russia in the Syrian civil war have been significantly influenced by their respective internal dynamics and national interests. From the perspective of neoclassical realism, these foreign policy preferences have been shaped not only by pressures from the international system but also by domestic politics and leadership strategies. Turkey and Russia have developed distinct roadmaps for the Syrian crisis based on their national security concerns, domestic political contexts, and strategic interests. These differences have deeply affected bilateral relations, leading to both strategic cooperation and serious tensions.

In line with the predictions of neoclassical realism, the relations between Turkey and Russia have been shaped by external threats and opportunities while simultaneously reflecting

the strategic calculations and leadership preferences shaped by domestic politics. This interdependence has driven the two countries to jointly influence Syrian policies, occasionally resulting in tensions but also fostering common solutions.